

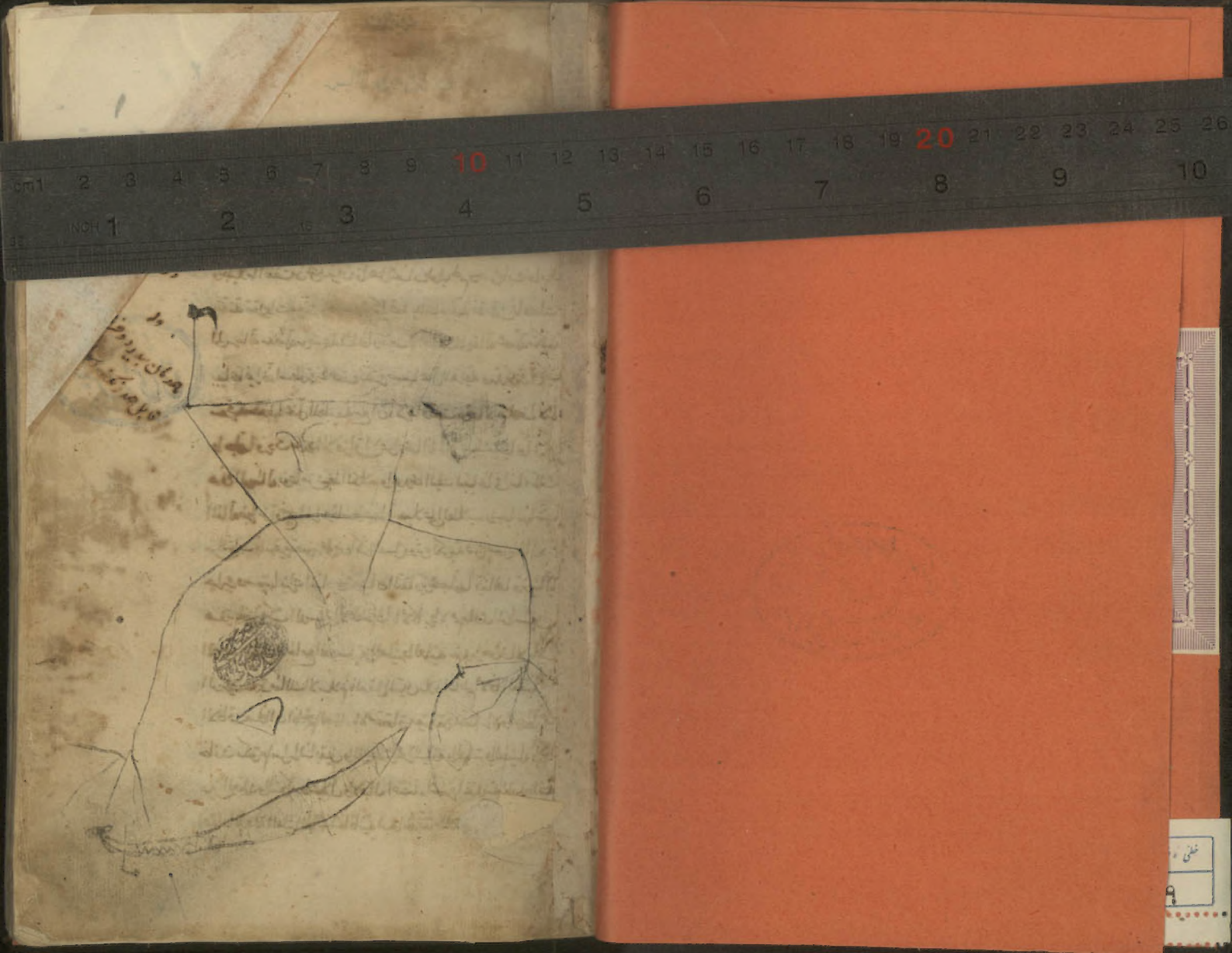
بازدید شد
۱۳۸۲

کتابخانه مجلس شورای ملی		 مؤسسه ۱۳۰۲ شماره دفتر ۱۳۶۶۹ ۲۸۸۲
اسم کتاب چهار رساله مؤلف رضی الدین محمد القزوینی موضوع تالیف	۲۸۶۹ ۱۱۰	

ناظر رسی شد
۲۷ - ۲۶

فصلی «فرست شده»
۲۸۶۹

القباط المكي الدنيا هو سوزان وستة اسباع شعير يبلغ مبلغا طرفة اسباع
 واما القباط اوراق له من ثلثة شعيرات وثلاثة اسباع شعير يبلغ مبلغا طرفة
 اسباع في القاسوس القباط والقباط يختلف وانه يجب المباد فبذلك ربع مكي
 دنيا وهو العرق نصف شعير انش في القندير موافق لما قد رآها به كاستعرف
 وهذا العرق هو المعيرة باب ذكوة الذهب ولما القباط الواقع في اعدا
 مع قندير ما ينزل جلي احد فيجاز طر الدائق وهذا اطلق فالمذهب دائق
 الدرهم وقدره ثمان في شعيرات يبلغ قبلي الدرهم في القاسوس م ك نك والدائق
 قبيل طان والقباط طسويان والطسوج حبان والحببة سدس من ثمن درهم
 وهو جزء من ثمانية واربعين جزءا من درهم وهو بعينه عبارة الصالح في
 دنق شعير بسدر الدرهم وهو ايضا قبيل طان كاستعرف والدرهم وهو ثمان
 الدرهم البغلي وهو اربع وستون شعيرة يبلغ ثمانية دوايق والدرهم الجبر
 وهو اثنان وثلاثون شعيرة يبلغ اربعة دوايق نصف البغلي في القاسوس
 العربي ثلثا الدرهم الادب الدرهم الشري والدرهم الشري وهو ثمان و
 اربعون شعيرة يبلغ ستة دوايق متوسط بينهما وهذا الشري هو المعيرة
 نصاب ذكوة الفضة وامثاله ويقال له الموزة ايضا قال العلامة في التوضيح
 الدرهم في صدر الاسلام كانت صفين بعلية وهو السور كل درهم ثمانية دوايق
 وطبرية كل درهم اربعة دوايق فجمعوا في الاسلام وجعلوا درهمين متساويين في
 كل درهم ستة دوايق هذا وزن كل عشرة دراهم سبعة مثاقيل عتقال الذهب
 وكل درهم نصف مثقال وخمسة وهو الدرهم الذي قد ربه النجاشي المايز
 الشعيرة في نصاب الزكوة والقطع ومقدار الدرايات والجزيرة وغير ذلك في
 الدوايق ثمان حبات من اوطة حبات الشعيرات في المثقال وهو مثقالان

المثقال

الثقال الشري وهو المعيرة الدنيا وبالاخلاق لكن الدنيا اكثر استعمالا في
 المكي من الذهب كما ان اكثر استعمال الدرهم في المكي من الفضة قد رآها
 وستون شعيرة واربعة اسباع شعيرة يبلغ درهما وثلاثة اسباع والشري في الصالح
 وكذا في القاسوس المثقال درهم وثلاثة اسباع درهم والدرهم ستة دوايق والدائق
 قبيل طان الشري وهو المعيرة الاحكام الشري وبالاخلاق يطبق ثمن يتبع كلام الفقهاء
 وما وقع في الحايك من ان المثقال اربعة وخمسون قبلا اصغرها شل جلي احد
 واكثرها ثمانية اشر والاضخم ثمان والمثقال الشعيرة وهو المعيرة في زماننا ستة
 اربع وخمسين الفضة اكثر بلاد الهند قد رآها اربع وثمانين شعيرة على ما ذكرنا واربعة
 وزنة كالاخياط والتدقيق يبلغ درهما وثلث الجاه درهم والشري والدوايق قد رآها
 ثمانون شعيرة يبلغ درهما ثلثي درهم في القاسوس الوازي درهم واربعة دوايق
 موافقا لما قد رآها به والاستا بالكر قد رآها ثمانية وثمانين شعيرات واربعة اسباع
 شعيرة قد رآها درهم وثلاثة اسباع درهم والشري يبلغ اربعة مثاقيل ونصف مثقالا
 بالشري كذلك الصالح والقاسوس وقيل هو ستة درهم وثلاثة مثاقيل او ثمانية مثاقيل
 نقلها الشيخ في اخر كتاب القانون والافقية بالضم كالوقية بالضم وثلاثة مثاقيل
 وهي اوقيان الاوقية الجديدة وهي على ما رآها الفقهاء وجمهور اصحاب الفقه
 والاطباء خمسة اذرع عشرة وثمانون من الخيف قد رآها درهم وخمسة اسباع
 درهم بعينه سبعة مثاقيل ونصف مثقالا او ثلثي مثقالا او ثلثي الاول وعلى ما نقله
 الشيخ في اخر كتاب القانون هي سبعة مثاقيل يكون عشرة دراهم وتبع العلامة في الزيادة
 في شرح القانون وما حال القاسوس وقيل كذلك وافق ذلك الجوزي كما افهم
 صاحب الصالح في الموضعين مع ترجمتها في المعيرة بين الاطباء وستة مثاقيل
 وعلى ما ذكره بعض من لا يقدر به هو ثمانية دراهم ثمانية مثاقيل وخمسة مثقال

مائة واخيرة وخمسون الف واثني وخمسة وثمانون دهما وخمسة اسباع درهم وثمان
 ليض الاثنان الف الف واثني وخمسة وثمانون دهما وخمسة اسباع درهم وثمان
 او ثلثة ونصف وثمان الف واثني وخمسة وثمانون دهما وخمسة اسباع درهم وثمان
 وهي عشرة الاف درهم كمان القاموس والقيمة وهي كبر في الف الف وخمسة الاف
 درهم او سبعة الاف دينار كما في القاموس وفي بعض كتب الف الف وخمسة الاف درهم
 او سبعة الاف دينار والقطار بالكر قبل مائة وخمسون دهما وثمان الف واثني وخمسة
 اربعين الف درهم من ذهب الف وثمان مائة واثني وخمسة وثمانون دهما وثمان
 الف دينار واثني الف الف درهم او مائة الف درهم وثمان الف واثني وخمسة وثمانون
 مسك ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه
 مائة الف درهم واثني الف درهم او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه
 باللف واثني الف درهم او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه
 مثقال من ذهب مثقالا لباربعة وخمسون دهما وثمان الف واثني وخمسة وثمانون
 مائة الف درهم او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه
 ية هي كبرها الى كمال يقال للامانة الف الف درهم او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه
 المقتل اذا ملاها وبيدها قال صاحب القاموس وروى في موافقا الى قوله
 عن الراوي في تفسير الضاع ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه
 صحيحا انتهى وانه من جملة مع جميع المقادير المكيه اليه اجمع الى قوله وبيده
 معين سهولة اللفظ وصحة عن الغير فلهذا فاختاره في قوله وبيده او ثوبه او ثوبه
 الروايات من المقتل فلا بد لنا من اعادة المقادير في تفسيره وتحقيقه في قوله وبيده او ثوبه
 النيام المذهب لسياسة الاصل وبهذا الفصل هذا القسم ايضا في الحقيقة وبيده
 في القادر الى اصطلاح التبر المدة وانه قد يروى ستة اقوال الاول مائة وثمان

وتسوية

وستون دهما ونصف درهم واثني وخمسة وثمانون دهما وثمان الف واثني وخمسة
 بالثوب يبلغ طلا وربع الف درهم او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه
 مائة الف درهم او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه
 في مائة الف درهم او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه
 هو مائة واثني وخمسة وثمانون دهما وثمان الف واثني وخمسة وثمانون دهما وثمان
 الاحتيا الاخر للذهب والاثني مائة واحد وثمانون دهما وثمان الف واثني وخمسة وثمانون
 وعشرون مثقالا يبلغ طلا وثلث الف درهم او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه
 واختار صاحب القاموس في تفسير الضاع وبيدها صاحب الضاع الى اهل الحجاز
 والاثني مائة وثمانون دهما وثمان الف واثني وخمسة وثمانون دهما وثمان
 يبلغ طلا وثلث الف درهم او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه
 مائة الف درهم او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه
 على تفسير العامة لقوله صاحب القاموس وبيدها صاحب الضاع الى اهل الحجاز
 والاثني مائة وثمانون دهما وثمان الف واثني وخمسة وثمانون دهما وثمان
 مثقالا يبلغ طلا وثلث الف درهم او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه
 والاثني مائة وثمانون دهما وثمان الف واثني وخمسة وثمانون دهما وثمان
 وثلثة ارباع مثقالا يبلغ طلا وثلث الف درهم او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه
 وضواحه عليهم اجمعين والقطر وهو كبر الى ربع مدين بالفضة الثاني على ما
 يستفاد من القاموس في قوله مائة وثمانون دهما وثمان الف واثني وخمسة وثمانون
 الف وقيل هو ربع ارباع الف الف درهم او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه او ثوبه
 في اول القاموس ان القطر عند الروم مثل ونصف مدين فيكون عشرة مدين او ثوبه
 والقطر الاطلا ليعطى مثل ونصف واهل ان قد يختلف باختلاف اضافة الى بعض

الماضيات كما قال الشيخ ايضا من بعضهم ان القطر من الزيت ثمان مائة واثني عشر
 الشرب ثمانون قطرا ومن العمل ماء وثمانية ارجال ومن بعضهم ان قطر
 قطران ونصف وهو معروف من لان القطر على ما نقله انما اختصه اوقية كل منها
 مثاقيل وذكر بعضهم في تفسير قطر العسل قطرا واحدا اربعة اصابع وعلى به
 صاع النعنع وهو المدح عليه في ذكره القطر وغيره انفقوا على جميعا على اربعة اصابع
 اربعة امدا وكلاهما واحد خلافا فيه واما في تقديره من وجب الوزن فاختلوا
 فيه على اختلافهم في تقدير المدة فذهب كل من الصاع اربعة امثال ما ذهب اليه
 في التقدير اربعة امثال منه وذهب اربعة امثال على الاول احتقال منه الى ربع
 هو خمسة ارجال على تقدير الحاجة وعلى اخر احتقاله خمسة ارجال على تقدير العامة
 وعلى تقدير النوى وصاحب القاموس والمنسوب الى اهل الجاهزة خمسة ارجال
 وثلاث ارجال على تقدير العامة وعلى تقدير المدة اربعة ارجال وثلاث ارجال على
 احتسابه وعلى ما نسبنا الى اهل العراق ثمانية ارجال على تقدير العامة وعلى تقدير العامة
 ثمانية ارجال على تقدير العامة وعلى تقدير غيره ثمانية ارجال على تقدير العامة
 ارجال على تقدير الحاجة والكلية وهي من وسبعة اثمان من باقيه يبلغ ثلثه
 ارجال او ثلثه اربعة ارجال على تقدير العامة كذا في الصالح والقاموس والكلية
 كنز وهو كذا في الصالح ثلث كيليات يعني اربعة ارجال ربع قطر كذا في القاموس
 والروية بتقدير الياء المشنة الثمانية وهو اثنان اربعة وقطره كذا في
 القاموس في هذا المذهب الذي والربع اللذان تعاليمه المتضمنة اربعة
 احتمالات والفرق وهو كمال ربع ستة عشر قطرا على تقدير العامة كذا في
 الصالح يبلغ ثمانية اثمان وتفسير ثمانية اصابع لاجلها هذا التقدير انما
 المختار عند التفسير ان الصالح خمسة ارجال وثلاث ارجال من ثمانية ارجال

اصبع وثمانية ستة عشر قطرا من صاحب القاموس كذا في اختلاف التفسير من كونه
 بعيدا جدا والتقدير الكيالي اما الاخرى منه فيسبح في تفسيره يختلف بحسب البلاد
 جدا والمنقول ثمانية مكال كذا في اربعة وعشرين كيليه كذا في الصالح والفرق
 والاربعين كيليه وتشددا لواء وهو ستة وتسعون مكال يبلغ اربعة وتسعون
 صاعا نقله صاحب القاموس وقد عرفت ثمانية في الصاع والاربعين كيليه
 اما الاخرى منه فيسبح في تفسيره قال صاحب القاموس هو كمال قدر ربعه اربعة كيليه
 اثنان كيلين مكال والاربعين كيليه هو المعنى في صاحب كذا في الغلات وهو اثنان و
 اربعون مكال يبلغ ثمان صاعا بالاداء ونقله اهل اللغة وغيرهم ولم اجد خلافا
 فيه في اختلافه في وزنه بحسب اختلافه في المد والصاع في اربعة امثال منه ذهب
 وسبعة احتمالات والتدريج طاهر متاخر كذا في المد والصاع في اربعة امثال منه والكلية
 الكيالي وهو ثلثه الا في ثمانية واربعون مكال يبلغ اربعين اربا ونقله صاحب
 القاموس وله بيان اخر ان نقلها اربعة ارجال وقوله بالعلم مكال للعراق وستة ارجال
 واحد وهو ستة ارجال في كذا في القاموس المتضمنة في صاحب كذا في القاموس
 هذا العلم اربعة ارجال قدر النسخة المتضمنة لكن لاس حيث الوزن كذا في من حيث
 المساحة اربعة ارجال قدر النسخة المتضمنة اربعة ارجال واحد جديا وبعضهم لم يفتقر الى النقل
 على وزن النسخة وتجاوزها عنها وقد عرفت كذا في صاحب القاموس في بعض شهر الرزق
 ذبنا كذا في صاحب القاموس او عرفت كذا في صاحب القاموس في بعض شهر الرزق
 كل شعرة ستة شعرات منه قليل سبع شعرات في هذا السبيل علم ان هذا السبيل
 من القاموس ينقسم الى ثلثة اقسام اما ان يغير فيها المساحة الخط او اما ان يغير
 فيها المساحة السطحية من ربع الخط واما ان يغير فيها المساحة الحسية او كما يغير
 الذي يغير فيه المساحة الخطية الا سبع وهي قدر ثلث شعرات متلاحقات

بالسبع الاكبر حيث ذكرنا في كل منها على جنس الاخرى وبما قد هاشاج الحنفية
وقيل سبع وبما قد هاشاج الاخرى فيها ايضا من هاشاج وكل من هاشاج
احتمالا تقدير الشريعة في الاحتمالات تقدير بها اربعة الاحتمالات سبع
والثلاثة سبع شعيرات والثاني كونه سبع شعيرات والثالثة سبع شعيرات
كونه سبع شعيرات والثالثة سبع شعيرات والرابع كونه سبع شعيرات
سبع شعيرات عكس الثاني فقل الاول صاحب البهائم والقطاس وقل الثاني
والثالث الشهاب الثاني شرحه على لغة القدر ولم اطلع على مثل هذا الرابع لكن محمد
في المال مع انك اذا حصل فيه السبعة في العكس واحد فالذهب
الواقعة المتلفة في المائة تقدير لا سبع فلهذا يجب الاقل ان يكون ستمائة
شعيرات والثاني ان يكون تسعة مائة يعني منها وذلك ان يكون اثنين
واربعين منها يعني هذا الاختلاف في جميع المقادير الاربعة المراجع تقديرها الى
الاصبع فكل واحد من التقديرات التي نقلت بعد على ذلك الوجه سفل عن ثلث
احتمالات محال والحققة وهي قدرته بلع اصابع مائة بلع ثمانية
وعشرين اربع وعشرين شعيرة انتهى الى مائة وست وستين اومائة وثمانون
اومائة واربع واربعين شعيرة والشعب والمقدرة في المستوفى فلهذا هو
المقياس لاستقلال اكثر من المائة يمكن تقديره بخمسة اصباع والاصبع بان يقال
هو ثلث قضبان او ثمانية اصباع ولكن لا يقدر به بشر اعتمادا على قوله تعالى
مع قدام المستوفى ومن اراد التقدير فيمكن ان يضبط بما قدناه به ويكاد ان لا
عند التبع والتمسك وهي المعينة في الظل قليل لما قد مر عن قدرته سبع الف
من ارضه كان من الشواخص سواء كان قامة الانسان او غير مختلف مجازا
اعتبار القامة والخطوة والقامة من الانسان والمقدرة بها هو المقارن الوسيط ولم

قدرا يقرب معين والذراع وثلث الذراع الشعيرة ويقال لها القامة وهي ذراع
الحمدية والذراع في من طرف الحق الطرف الاصبع الى على او الباع قد تـ
بلع وعشرين اصبعاً بلع ست قضبان والذراع الحمدية ويقال لها السوط وقد
سبع وعشرين اصبعاً بلع سبع قضبان الاصبع والذراع الطاشية وهي ذراع القامة
قدرة بلع ثنتين وثلاثين اصبعاً بلع ثمان قضبان هذه الثلثة هي المتعارفة ولا ذراع
المتداولة في ما ناسب للبلاذير محمد والقصة وهي ست اذرع بالهاشية و
سبع وتسع بالحميد وثمان بالعبية والاشل بالتحفة وهو عبارة عن جبل طول
ستون ذراعا بالهاشية بلع عشرة قضبان والميل وهو الميل الماشي والاصل فيه
مدى المبركة بت ستة وسبعين الف اصبع بلع اربعة الاف ذراع بان يـ
هو المشهور في تقديره وهو ثلثة الاف وخمسة هذه الذراع نقلها الشهاب الاول
من في البيان فيه من هاشاج والذراع وهو ثلثة اميال عند الاكثر يختلف باختلاف
تقدير الميل في انا اضع الف ذراع بالثلاثة بلع ثمانية الاف وثمانمائة وخمسة
وسبعين بالهاشية ونقل صاحب القاموس في تفسيره عشرة الاف اربعة اصباع والذراع
ففيه ثلثة احتمالات وقول صاحب القاموس في الميل ثلثة اربعة الاف ذراع يجب
اختلافهم في الفريخ مائة وثمانية الاف ذراع القامة او اضع الف ذراع بلع الحمدية
انتهى انشاء الى الاحتمالات التي قبلها في ثلثين فيه ان كانت عبارة مائة لثلاث المائة
انرا ان احببت في تقدير الفريخ ذراع القامة اذ الهاشية وقدرت بقدره الاف منها
فالميل الذي يمكن ثلث الفريخ عبارة عن ثلثة الاف هذه الذراع وان اعتبرته في ذراع
الحمدية من اربعة وعشرين وقدره باقوى خلاف منها فاحتماله ثمانية عن ثلثة اربعة اصباع
تلك الذراع واثنا عشر في التقدير من الاحتمالات اعتبارا كما اشار اليه المبدى في حاشية
على شرح الحنفية بقوله هو ثلثة اميال بالاتفاق وذراعان الميل اربعة الاف كل

اربعه وعشرون اصعبا عندنا المخرن وثلاثة اذكل اثنان وثلاثون عند المتقدمين
 وعلى تقديره السيل مشر وتكون الفاصحة انتهى هذا ولكن دعوى الاتفاق
 في كونه الفرض ثلثة اثمانا مزية بما قلنا من صاحب القاموس في تفسيره يعني مشر
 الا في ذلك ولم ينقل احد تفسير السيل ما يدل على ثلثة والى يريد وهو عبارة عن
 عشر سيل يبلغ اربعة واربعين وهو المشهور وقيل صاحب القاموس في تفسيره يعني مشر
 ايضا والمساكنة وفي المشهور وقيل صاحب القاموس في تفسيره يعني مشر
 اليها مع شريطة القصر الصلح والصوم اختلف فيها فقل اربعة واربعين يبلغ
 برزلا بالمعنى المشهور وقيل ثمانين في اربعة واربعين يبلغ برزلا في هذا القول فقهه من ههنا وفي
 في كل واحد احتمالات المذكورة في الفرض فقبهاست احتمالات والقسم الثاني
 الذي يعتبر فيه الساحة السطحية سعة الدرهم النخل وفي المعنى في معنى الدرهم
 في الصلح اذا كان ناصعا عنها او مساويا لها قد اختلف في بعض فقهائها كما جاز الجريد
 سبعة وقد اختلفوا في بعضها كما كان لا يدرى بما ينبغي من احصاء الدارحة
 والعشر وهو ثلثون في اربعة عشر مائة وعشرين في الفرض في الفرض ويقال
 كل شيء اربعة عشر وكان هذا ايضا بدلالة الاختيار لكن في بعض الفقهاء والعقير الاربعين
 وهو ثمانمائة وستون في هذه الدارحة لما قيل في الفرض الاصل وقد وجد صاحب
 القاموس مائة واربعين درهما وصوب الاربعين وهو ثلثة الاف وثمان مائة
 بها مقربا لاثنتي عشرة واما ذكر ثلثة الفرض والموجب هو المقول وربما يختلف
 حسب اختلاف اصناف البلاد والقسم الثالث الذي يعتبر فيه الساحة الحجة
 الكرام المسمى من المار هو كما ان مقدار الفرض كما في بقية الساحة ايضا واقل
 فقهائها في اربعة اهل سبعة وعشرون مثيل مكعبا حاصل ثلثة عشرة
 ثلثة اذ ثلثة حقا واليه ذهب الصدوقان وباقي القميين وهو ظاهر من طائفة

ومرجع العلامة في المختلف واليه مال بعض المأخوذ ايضا كما ينبغي على رضى حاشية
 المختلف والى اثنان واربعين بشر او سبعة اثمانا بشر ما يصلح ثلثة ونصف
 عشا في ثلثة ونصف فلو لا ثلثة ونصف حقا واليه ذهب الأكثر وهو المشهور والثالث
 نحو ما في شرحه واليه ذهب ابن الجوزي والملا في هذه الثلثة بلوغه المقام المذكور
 اذا ضرب بعض الاعاودة بعض وعلى المكعب لتسهيل القوم والاربع ما بلغ جميع
 الطماوة عشر اضعافا وليس الملة القريب واليه ذهب القضاة المذكورين وعلى هذا
 ليس له قدر معين لا حسب الساحة ولا حسب القوت ويكون له اقل من عشرة فريضة
 بعضها مستطرفة على بعض المذهب الباقية فريضة ساحة وينسب الى القميين الاجري
 في تقدير الكثر التفرقة وله على الاخر ان يكون كذا من المار اقل انما انبسط
 يبلغ طوله وعرضه عشرة اشبار ونصف زائدا على الكثر ويصير مرجع كل من الاعاودة
 ثلثة اشبارا فصاحبه وهذا بعد ساحة هذا ما اراده من التفصيلات
 والآن سنورد الكلازمة التيمات واما التوقيت اعلم ان النسخ في آخر
 القانون ذكر بعض الاكثال والافانك المعروفة في اليونانية اقلها بعضها من كاش
 شاهر وبعضها من كاش ابن مرسون وقد قلنا منه في هذه الرسالة لما يحتاج اليه
 في الجمل حبا اقتضاه التوقيت وطرحنا اكثرها لرجح الاما كان على اللغة
 اليونانية الغير المعروفة في هذه الزمان ولا فائدة في نقل الاله بذكرها لانهم
 بعض ما في الكتاب عليهم متاقل بعينه عن اليونانية وكفى الفضل الذي ذكره في
 اخر القانون تلك العامة ومعه لا يكون له كذا تلك الرسالة كبر فائدة ذلك
 ان نسخ القانون كانت مختلفة في اكثرها في تحقيق اللغات اليونانية وتجميعها على
 وجه يطمئن لما طرأ من ههنا وفي نقلها تصحيحها من غير تغييرها نسخ غير هذا
 ان بعضها ما ذكره تاسلا لتأخره وقوع كثير منها على يد البعض وضاعت

التي هي من جنس واحد وكان الشجر ثلثها من اصولها من جنس واحد في
 كل واحد من الفئات له من جنس واحد الشجر على ما ذكرنا ان كان في
 والقسط الاصل في كل واحد من الفئات من جنس واحد في كل واحد من
 بعد بطولها من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 واما ان اربعة شجر على اربعة اقسام في كل واحد من جنس واحد من جنس واحد
 ليجب ان يكون في كل واحد من الفئات من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 والاشياء من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 شجر على اربعة اقسام في كل واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 على شجر من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 الدافع من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 حقيقته من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 يطلقان على اربعة اقسام من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 المتعارفين في كل واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 صانع عن جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 الذي صانع عن جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 السور الذي صانع عن جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 الشكال انما عشرة حبة وطولها من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 وسبعين شجرة وقد عرفت ان جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 ان يكون في الشكال من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 في الحساب حيث انهم انما من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد

عرجا

عرجا من الطول اربعة ثم يسطر الكلاسة الشال في كل واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 على هذا الحساب هذا ما نحن حذرا لا يلزم ان يكون الذي استعمله في
 شجرة من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 ولكن عرفت انهم من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 وتفصيل جملات الاقسام وقد مر بعضها كان هذا طولا في كل واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 الحساب في كل واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 انما في كل واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 لك هو انما من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 بوقت تمام مع ان هذا انما من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 واجزاء في كل واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 سبعين شجرة من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 يكون قدر الدرهم واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 التوهم من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 هذا انما من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 قد مر من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 جرد وانما من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 في الحساب هذا من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 حفظه من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 الكسرين في كل واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 باطلان من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد
 هذا انما من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد من جنس واحد

ايضا مدد اليقين التبريزي والناهي التبريزي بين الامام كون التبريزي في حقا
 متاخر منه والناهي الذي ضعفه القاصدين وهذا المتأخر مع هذا الذي
 مرجع القاصدين المذكورين ونحو ذلك المشهور في ضبط النسخة وما لها
 ضبطا متساويا في حفظها من الاصل في بعضها كالعامة كما في ضبطها في
 شعيرة والعين ونحوها في حجة وعما بين جزاء من حجة وحجة اخرى
 شعيرة في فساد من ضبط الصانع في حجة وتكون شقا لا مع شقا
 بالصيغة فالعمل العلوي الذي يمكن منه عند التبريزي من انما هو
 الصانع ضبطه في حجة وتكون شقا لا في حجة وتكون شقا لا في حجة
 متاخر ان الرطل العلة عند عبارة عن تعيين شقا لا في حجة في حجة
 الا في حجة واحدة وسبعين شعيرة في حجة شعيرة في حجة في حجة
 العرفية المذكورة التي لها ضبط الرطل عبارة عن تلك الشعيرات في حجة
 واحد في حجة بل ان يمكن هذه ما في حجة شعيرة والعين ونحوها في حجة
 وعما بين جزاء من حجة وحجة اخرى شعيرة كما في حجة وبعضهم كما في حجة
 كما في ضبطها في حجة شعيرة وحجة وسبعين حجة من حجة وسبعين
 حجة من شعيرة في فساد من ضبط الصانع والرطل عبارة عن ضبطها في حجة
 مع ضربها بان الرطل عبارة عن احد وتعين شقا لا في حجة في حجة
 في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة
 ثمانية وستين شعيرة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة
 بين الرطل في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة
 هذه الشعيرات الزائدة على شعيرات الرطل عبارة عما ذكرنا في التبريزي في حجة
 حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة

حز

جزء من سبعين حجة من شعيرة كما قلنا في حجة في حجة في حجة في حجة
 في ذلك انما العلامة في ضبطها في حجة في حجة في حجة في حجة
 والرطل بالعبارة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة
 الاطلاقات والحجرات من ذلك ان في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة
 متساوية في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة
 الحواشي وبعضهم من فضله العرفية في حجة في حجة في حجة في حجة
 ضبطه بخلاف هذا المذكور في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة
 هذه الاختلافات كما ان ان ضبطه في حجة في حجة في حجة في حجة
 تاخر حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة
 العرفية المتعارفة وما في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة
 وهم بالشعيرة لا تطلق محطيا اياهم محطيا في حجة في حجة في حجة
 ان يكون اهلا لذلك ولكن ثبت ما ثبت في حجة في حجة في حجة
 ما يجب على حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة
 على في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة
 في الضبطين وكذا الكلام في القاصدين القاصدين في حجة في حجة
 والمنا لئلا يكون في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة
 الواقع في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة
 شعيرة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة
 المن في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة
 ضبطه في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة في حجة
 قليل يمكن استاده الى الزيادة والشعيرة والصانع وما لها حجة في حجة

الاجزاء كانت المتساوية منها وزناً قد يتجلى فيها قتل من الماء مثلاً
لا يبلأ نصف مكان رجل من الشجر كذلك المتساوية منها يجب أن يكون
قد يكون تخالفه بحسب الوزن فنحن صاع من الشجر مثلاً لا يبلغ نصف
وزن صاع من الماء وعلى هذا القياس ما سألنا الاجزاء يجب ان تقسم
صورتها النهمين من النخل والتكافؤ والتحقه والتكافؤ كونه كونه
سكان القتل الى مكان الخفيف بل قد يكون فرع واحد من
الاجزاء مختلفاً شخصاً في ذلك بحسب الامكنة والاعراض المختلفة
كما لا يخفى فقد يكون كل معين وزن معين لا يرضى إلا بوضع من الثياب
وضرب من الشاخ فاقبال العلامة في القير الوترى ستره
صاعاً بطامع النير طوا الصاع اربعة امداد والمطلوب ان يرفع
بالعزج الى قوله وهذا القدر يتحقق لا يقرب انتهى عمل تاسل
اذ قد بينا المد الذي عليه عن كمال مخصوص بالعدل الذي هو ذلك
مخصوص لا يمكن بل قد تزيح الان بحسب على ان لما كانت هذه القادير
متساوية ومن المتساوية فيكون منزلة الحقيقة والاعمال وان المتساوية
الماء المعينة في الوضوء لا يوافق المدس الحاسن اخر كما يحطه والتغير
واما لما المعينة في الكفالة يجب الزينة بقدر الجش والاحتياط
فكانه اراد التاسع قد سعه وجعل ذلك الكيل المصنوع والوزن المحسوس
في تلك الاحكام منزلة الواجبات القوية بما بها اخذ المكلف برفق
زمنه وان اختلفا فاحتما والية راعى ظاهر قوله بعض الفقهاء
قد سكره القطر هي بالكيل صاع وبالوزن الف ومائة وسبعين
درهما انتهى فاشكاه بعد ذلك في صفة بلوغه كلاً لا يجوز ان يكون

للمنفعة

للمنفعة اما القيل كانه يبين على الاحتياط هذا مع ان الروايات في
القدر مختلفة لا تأتي عن الجميع بينها على كل منها على حين مناسب
لكن لم يقل من الفقهاء هذا الطريقة بل جميعها من حجتنا اخر
وطرحوا بعضها لضعف السند بغير على حسب اقتضاء قواعد اصول
حجتنا انتهى الى الاختلافات بينهم في على اختلافات اصولهم
فاتفقوا كل مذهبا كما قلنا عنهم في التعصبات **تسم** القادير
الموزونة والمكيلة التي قلنا ما مفسلة على تسعين قسم معتبر
بخصوص صفة الشرع ما كونه في الاحاديث طارئة على السنة الفقهاء
وقسم ليس كذلك بل متداولة بين الحسابين وبما انه اذا قسم
الاول ايضا على تسعين قسم معتبر فمهم على سبيل الاجتهاد وكونه متعلقا
للاحكام وقسم ليس كذلك بل مذكور على سبيل التبعيد وكونه متعلقا
للمنة اخر ومعداه فها تحقيقه في قوله الله اقام وما كان القسم
الاول منها اي المعينة في الشرع اصله متا اشتد حاجم المكلفين
اليه طاولا تسهلا عليهم فمقتضى بيان تلك القادير خاصة
مستغنة لكيفية نسبتها واحد واحدا من الاولاه المعروفة وما نالنا
المن التبريز والتمثال الصريح والتغير واجزا على ما وصفناها قبل
فوصفنا حيلها وانما ناهية القادير المعينة المذكورة وبيننا ان كلا
منها كما يكون من المن ثم ما نقص عنه من المنقال ثم ما كسر عنه
من التغير وعلى هذا القياس وعلى ما كان عجاذا من بعض
وبعلايه البياض وما كان عطفاً وبغير بالغ الى البعض بعلايه
الصفر ايضا كما للمصنف وهذا هو المحذور

فمنهم من يقول ان الفضائل ان الاختلافات الحادثة بين فقهاءنا
الله عليهم في قدر الذل والضعف والوسق كلها سببية على خلاف واحد
في قدر الفضل والعلو هل هو متبع مثلاً لا واحد وقدره مثلاً لا واحد في قدر
بين العلامة والمجهول فربما يخطأ في قدر المدخل وهو حال ورع او طلاق
وربع والعامة وهذا الخلاف قائم بين ابن أبي نصر البرزنجي وغيره من الفقهاء و
هم يندون الحقول الضعفة والذلة قال العلامة في التجرير وقال ابن أبي
نصر المدخل ورع فتعول على رعاية ضعيفة انتهى وقال الشهيد في المباحث
فليس البرزنجي ان المدخل ورع فتكون المدخلين ورعاً والعامة وهو حال ضعف

بالمدة في جملها مع قطع النظر عن الاختلاف الذي قد يقع في الجمل لجميع عليين
فقد اتينا والعبادات متماثلة على هذا المعنى والله أعلم بما ينبغي على هذا الباب
المجسوس في هذا الجمل وعلى الصدقة في من لا يجزى الفدية بما لا يجرى
من الكسبي ما يجرى في هذه المسئلة والمشيء في شئ يبلغ خمسة أو ساقا وليس
يستوي ما عدا ذلك الصاع اعتبره امدا والمدة من مائتين واثنين وثلاثين
ومضاه في هذا الموضع الاستصحاب باب مضاه ذكاة الفطر على ما فهم
من هذا الموضع في اختلاف الروايات في الفطرة فكيف الى ان لا يصح صاع الفطرة
اسا لا يصدق ذلك فكيف ان الفطرة صاع من قوت بل لا يصدق في آخر الحديث
يرفعه وإنما استدل على جمل المضاه والطلما تروى في حديثه وهو يكون
الفطرة المدونة وسبعون درهما الحديث وباب مقدار الصاع فيكون جعفر
بن ابراهيم بن محمد بن ابي ابي الحسن في كتابه على بن ابي جعفر قد اورد ان
اصحابنا اختلفوا في الصاع بعضهم يقول الفطرة طماع المدف وبعضهم يقول الصاع
المدف قال واخبرني ابي بكر بن ابي الزيد المدف والذرة صاع ومنه عن علي بن حماد
في هذا الباب في كتابه الى ابي الحسن في الفطرة وذكره في كتابه قال فكيف في هذا
من قبل المدف والله تعالى اعلم بما لا يصدق في باب مقدار الماء الذي يجرى
في فضل الجنابة والحوض عن ثمانية من ابي جعفر عا قال كان رسول الله ص سقاء
يبرد فيجعل في طماع والمد جمل ونصف الصاع ستة اطيال واسماء في هذا الباب
من روايت في هذا خلاف ما نطهر من هذه الروايات فقد ذكرنا في هذا الباب
وجه الترخي فيهما قالوا من سليمان بن جعفر المدف قال في ابي الحسن ع
الفطر صاع من ما روى في النسخ خمسة امدا والمد مائتان وثمانون درهما
والدرهم ستة واثني والدينار وزن ستمائة وثمانون درهما في هذا الباب

اجتبه لاجتماعه ولا سركاءه والثانية من مادة قول المذنب الذي يحذر
من الماء للفعل فقال استعمل سوله الله اصباح وتوحيده بعد وكان الصاع
على عهد خمسة امداد وكان المقدور على ذلك ان لا يكون فيقال
اشبه في وجه التوفيق قوله في هذا الصاع خمسة امداد وقيل ان
يصل وثلاث اواق طاقو للبر للثمن وانه لانه لا يفرط على نصف الصاع
يكون ستة اطل وذلك مطابق لهذا القدر فاما تفسيره لوان الموزع المذ
بما بين ثمانية ودهما فطابق للثمن لانه مكنت مقدار ستة اطل بالمذ
ويكون قوله خمسة امداد وهما ان الاوق المسمى من هذه الرواية يعتبر
امداد ومجرب ان يكون ذلك احيانا كما كان يفعلوا انما في الانشا
يعرف ان صاحب يد ان ذلك المذ والمذوب لم يحددهما فاعلم انهم
وقد حصل الصاية كد يحرر من الماء قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم
بعينه وبهر صاحبته وبعثت من جميع الماء واحدا انتهى فتخرج شقيق
الرواية الاصل على ما ذكره في نسخة هذه الرواية الصاع خمسة امداد على وهم
الرواية لان الشهور بها اربعة اطل فاذ كان خمسة ودهما فاصحاب اربعة
امداد حاله المذ ما بين ثمانية ودهما فمضوا في الصاع اربعة اطل مع ستة
الاطال فلا يبقى مائة اوق على ان يكون خمسة امداد احيانا كما كان يفعلوا التوفيق
شكركم بعض طبعه في قدحها الاحتكاك فنتيجه ايضا كما ساءا بين هذه
الصورة وبين ان يكون اربعة امداد منصوصة الاقرار وفيها سلاسل كون المذ
سابقين وثمانية ودهما خلافا للمذ والمذوب لا اتفاق للمذوب بل ان يكون
الصاع الفوا من ثمانية ودهما وهو خلاف ما علم من الروايات المقبولة
منه الدالة على ان الفوا من ثمانية وسبعين ودهما مع هذا لا فاصل فيكف التوفيق

واينهم

واينهم على خمسة امداد على صورة المشكاة بعيدة هذا الحديث جذا ذلوه رفع
فيه الاجابة من ماء الفسل حتى يمكن الحصول على تلك الصورة بل وقع الاجابة
عن قدر الصاع فمات في هذه الرواية ان المذوق ومنه ست جلات فاعينوه
حتى شعر هذا ايضا جيل الفل خلاف ما اتفق عليه من ان اواق درهمين
عن وزنه على شعيرات وان المذ بالمذبة والشعر واحد ويلزم على هذا ان
يبلغ اواق درهمين اثنتي عشرة شعيرة فالدرهم يعبر ثنتين وسبعين شعيرة لا ثمانية
ويعبر كما هو المتفق عليه وان حاشا قول الشيخ في التوفيق على ان المذوق
وثمانية من درهمين التي واحداهما ثمانية عن اثنين وسبعين شعيرة
تلك الاصطلاحات وان كان بعضها غريبة فلا يثبت قيمتها اذ يجب
ان يكون الصاع ستم ثمانية اواق ومائة واربعة شعيرة يبلغ الفوا ستاد
ثمانين ودهما من درهمين المشهوره فاما ثمانية فظهر ان هذه الرواية
جدا لا يثبت قيمتها لا يمكن ان يكون بعد ما علم عن اهلها واما قس منج توفيق
الرواية الثانية على ما ذكره من ان اواق خمسة امداد هذه الرواية على ما
لتجربة الزيادة في هذه المذ فمضوا في ستة اطل وثلاث اواق فقصه ان
المذ الذي صاع النوص خمسة منه غير المذ الذي كان منه اربعة لان
هذا كما قرئ صاع عن جيل وثلاث اواق خمسة منه يعني خمسة اطل من
عشرة اوقية يطبق على اربعة امداد بالف الشهور على ستة اطل مائة
وقيل ايضا تامل لانه على تقدير ان يكون المذ على هذا المعنى لا يثبت قيمتها اذ
يوجب ان يكون خمس عشرة اوقية عبارة عن جيل واحد مدني فتوفيق
خمس الى خمسة اطل بل في ستة اطل ولا ثمانية الاوق من الاوق من اربعة
والقديمة من فاضل هذا القدر لاذ المجدية على ما بينا اما عشرة درهم فخمسة

بوقیه باطنی را نیکه موافق مذهب عالمه است چنانکه سرمدی میگوید و کتاب انصاف
 تصریح بآن فرموده از کتاب اعتکاف در غیر موضع اتفاق مخالف معایت و
 احتیاط و بنا فی حکم عقل و نقل است چنانکه مذکور شد و از آنجمله سلسله نماز جمعه
 مقصود است درین باب نیست امام علی علیه السلام که درین طایفه شیخ طوسی را مقلد
 و قائله در کتاب خلاف بر مردم جز از آن اقلی که با بصره و اطراف ایشان عازن اجتماع
 انسانی و مسلم شده و از سلسله علمای معاصر او با قریب نزدیکان او و جمیع درین اجتماع
 متوال نیست و شیخ صدوق قدس سره که از افاضت مقدسین این طایفه جلیل است
 در کتاب هدایه اشاره نموده که رسیدن متقیان شراره که از اکابر و ائمه این
 فرقه علیه است و در سلسله ای فارق قیامت فرموده که ولا یجوز الا جماع اما فرمود
 او من ضمیمه الاکار الی اهل فاعاد و جلیست الفهرست کلمات و سلسله این ادیب
 و صاحب سبیل و جوی دیگر از افاضت علمای هر زمان و فقه شیخ بعد از ایشان
 در زمان غیبت داده اند و طاعتی بر سر نهاده اند و بی غمت درین باب بعد از
 تبع و قائل و طاعت اوصاف و بندگان جمیع است و این قاعده بر اهل این اصحاب
 ثابت است که بعد از اتمام حجتی بر وجهی است یا ما دام که حجتی دیگر بر استقامت آن قائم
 نشده و مکنانه اختلاف با آن امر و عذر نیست بلکه مواجعه معاقبت پس با وجود
 این مراتب بعضی بجهت جمعی دیگر یا دلالت ظاهر بعضی علیات بر حواء آن در
 زمان با آنکه تاویل آنها بعمل امر بر استحباب و جمیع بر جمیع تا مدام بعمل می
 دیگر که با الجماع مذکور صلیه طایعات جمیع تواند شد و سکنت جای آنکه در جمیع
 با اعتبار ظهور موافقت آن با مذهب طایفه عامه که از طرق مقرر جمیع احادیث
 است با همی تکلف معیشت از کتاب استقامت در کفایت از نماز مقرر و ستر و تکلف
 به تمام بدون قیام حجتی تا ویر و جمیع با جواز استقامت مذکور و بنا فی جمیع و احتیاط

و جمیع ملو و جمیع در زمان غیبت
 مثل حال حضور با سکنت اجتماع
 بر نصیحه جامع الزامات و طاعت
 و روایات از جمله و طاعت
 چنانکه در جمیع ملو و جمیع
 و در این وقت طاعت جمعی دیگر
 در کتاب انصاف و جمیع و جمیع
 کرده است و جمیع و جمیع
 در این وقت طاعت جمعی دیگر
 جمیع و جمیع و جمیع و جمیع
 و جمیع و جمیع و جمیع و جمیع

و مخالف قبیله عقل و نقل است چنانکه بیان شد خصوصاً از جمعی که خود بعضی
 تمام بادی حصول آن اجتماع میشوند زیرا که معلوم است که اگر نیات انسان را
 بکلیه از معنی خود ویران کند و خود را در حدیث و نقل قرار دهد یا خود را خود سازد
 و خلافت را با مقتضای خود تحبیب و از مخالفت تحبیب نماید و مقتضای آن را بر خیر
 نشود و آن اجتماع قصق نیاید چنانکه بر هیچ یک از مکتبین که در بلاد ایشان
 اجتماع چنین واقع میشود و لی خود حجتی یک درینان نیز در متون حجتی نخواهد
 بود چه مقتضای ظاهر این که یک شریعت را بر آنکه مراد او و کلامه و این جمیع
 یا ضبط آن باشد چنانکه مقتضای ظاهر بر آن رفتارند و نیز ظاهر بعضی روایات که
 مستند از آنست پیش ازین نیست که بعد از وقوع اجتماع جمیع جامع الزامات
 واجب یا جایز باشد و تکلیفین حضور و آن جمیع و فخر زمان مقرر بر تعدیل
 فندان حصول اسلام این اجتماع منحصراً بر حضور است و بر استقامت مذکور تغییر
 پس عذر در حضور و استقامت در عذر و بر وقت معقول و معقول و حیالات
 و بواسطه هر یکی از مریه و سلسله معقول و معقول و جمیع
 قدس سره و باینکه ظاهر و باطنی در علل و علل فاعل جمعی کردن است که بی عذر
 نیست که دل و شود و علامه علی بن محمد و این جمعی و باقی شریعت و اهل
 که در جمیع طایفان باشد ذکر کردن این است که هر یک که از این علل بعضی هستند و نقل
 که مثل آن در فایض جاری نیست و معقول و فاعل معقول و معقول و لیکن این ادیب
 و رحمه الله علیه است و استقامت و در منع آن با الله عز و جوده و افاضه را در جمیع
 یکسان دانسته و عذر است که قبل از این ادیب است ظاهر است که اولیة احتیاط
 نیز مقتضی آنست که بعضی آن روایات که مستند بر افعال و جمیع و حال آنکه ظاهر
 معین جمیع حجتی و عذر است نه عذر ها و بعضی بکار این توسعه از روی

۳

که اگر کسی خود را تا آخر قضیه عشا غایب تاملت شب بگذرد و در ایام آن شب
شب که وقت مشکلی فیر آید و جز بر بعضی اول و صلا و این مسیریست انتقال
بعثا مطلقا عشا بخانه را نماند تا زمانی که تعیین حاصل شود که چیزی از وقت آن
باقی مانده تا قضای آن در میان جزم بعمل آید و بعد از این از حال طهر و احتیاج
به بیان ندارد و ظاهر آنست که حلیه اطلاق با نزدیک مذکور چنانکه در صورت حمل
حاصل حکم طایف که بیان شده جاع است در صورت حمل حمل حکم که بی اثر باشد
چنانکه اگر قبای وقت مذکور در قضیه با نافله بطریق انا و ابر و ماندن آن گنبد
فیر کرد و لایب باطلاق با نزدیک مذکور احتیاج حاصل شد مگر آنکه اگر هم قضیه
استصحاب در چنین صورتی مستلزم جزم و ادات و این محل باست از جهت
که چون استصحاب در چنین صورتی باطل است که از آن حاصل شده از ادعای
که با نفاذ و محبت آن شده باشد تا حصول قطع خلاف آن و شایسته فیر نماید
خلاف فقها و در جواب قطع با کما یرون در وقت ما هر است که از آن قبیل نیست پس
اگر فرض آن ظن نیز معتقد بماند بلکه شک مساوی اطلاق و او هم در جرم
نسبت بینای وقت تحقق نبوی در تعیین آن نفاذ جزم با در بطریق آن خصوصاً در
صورت تائید بقصد هدیه نه ترجیح تطاول لسانی مقدور هیچ فاضل نتواند و در اصل
تصد و ریت و اطلاق اعمال اگر چه اختیارات اما تعیین خصوصیات در این
که افعال مستوع بر علوم و افعالات آن مند و راجع است و لهذا معتقین فقها
در جواب سلسله سوره که اگر کسی فعلی آنجا که در وقت فضا و دیگر باشد و صورت
عشا حکم آن چیست فروزه اند که در عرض محال است پس حکمی بران ششبه نشد پس
از بیان آن نیز بی ظاهر شد که اطلاق با نزدیک و ریت خواه نسبت با دوا و فضا خواه
نسبت بنظار آن نماند و در جواب و استصحاب و سوره که مشکوک فیر باشد از او
ضدیه است که در بسیاری از سالیان نیز عشا از آن سیر غریب و افعال است
مسئله عمل جمع بنابر خلافی که در جواب و استصحاب آن سوره است و این از آن

مستلزم از کتاب الطلاق باز در مذکور است و همچنین ثبوت ملامت و استلزام
وضايقه كلاسه على جماعه و مختلف از باب الصلاح و اين زهره نقل کرده در
الكفا بقضا اليك ارجار كه مي رود در بيان نظر و صرفه و ضرورت قوت
يك اناناه و هم مخصوص آن جنس بر فايد احتياطات و برابر است از قضا آ
فرايهن قائمه چنانچه اتمام قضا و هر چه لازم در خصوص ربي في انكسار و توبه و
معمود حاصل شود بر هر حال و مع ذلك از ايمان حلاز احتياط را اگر نگاه
فما انما سبب و توفيق و شيخ عقيد و ابن بابويه و ابن خنيد و سلاوان ادرين
رحم الله بفساده اند و هي نقل اند كه در صورت مذکور حلاز ارجار گفته
در حلاز است كه كافيه و معتدلين كوفي بن السلاطون نقل شده از امام جعفر
عناق عليه السلام روايت كرده كه من في صليق و احوه من صلات يوم واحد و لم يلبس
او صلو على كعين خلا و ارجار و حثيت ان و تخرج على قدس
س و نقل الجماعه و معتدلين بن عفيف عوفه و حكايه در چنين صورت كه از كتاب
توبه و مذکور مخبري بولاق غايب احتياط است اتمام احتياط از ان لازم
باشد در صورت كه مثل اين مخبري نادر بلكه از ان احتياط كه خلاف احتياط
است لازم حرج و براهين آن حاصل باشد چنانكه بيان شد براهين و چنانچه خواهد
بود و حقوقيان كه چنانچه از توبه در حلاز مذکور غير ايت كه در قضا و
حلاز است عاينه و اخفاص لازم باشد و ظاهر بقدر ذلك قائمه مذكور و
آن مرد و كيك نماز در دين الظاهر و ويكره و بدين حقيقه عاينه و توبه
تا اتمام كيه حرج و اخفاص معتدلين و كرك و چون اين احتياط باجماع انداخته
مذکور و بدين سلاطون و بدين اطلاع و كرك بدين بدين عدم لزوم تبديل شد
و براهين و ايت كه كاتيكه مذکور بدين حرج و اخفاص و در حلاز با اعتبار
اوقات اخفاص از توبه و چنانچه كيه در قضا از امام سنان و وقت صفتي ^{بدين}

اتفاق نماید اینقدر می تواند که در این جمله بعنوان احتمالات و مسلک احتیاطی باشد
در وقت که تین تا قدر می رسد و در وقت طلوع و در وقت غروب
معلوم است که بعد از طلوع فجر اول است این چند جمله بر آنست که وقت آن
بعد از نصف شب و قبل از اذان و رکعت نماز شب است هر چند که نماز اول وقت
باشد لیکن مکرر دانسته که قبل از صد مرتبه از شرب کراهه شود و رعایت شیخ
طوسی رحمه الله در این باره که وقت نماز اول وقت طلوع الیل در آن مکان باشد قبل
طلوع الفجر و احتمال دارد که احتمال آنست که زمان فجر بخلاف آن باشد
بنابر آنکه طلوع فجر اول منفرج بان میشود و چون با آنکه در بعضی از مکان
که مسافت ندارد و مسافتی که علامه حلی رحمه الله در کتاب مختلفه تجارت
اورد و بنظر آن محل که در دیار حبش می باشد آنکه زمان فجر اول باشد
و کل این اوقات را که بیان شده با هم ساقی باشد و حقیقت با آنکه در بعضی از مکان
باشد و در بعضی از مکان از زمان طلوع فجر اول وقت منفرج می باشد و در
زمان قبل از طلوع فجر اول وقت مختلفه و مسلک احتیاطی در این ظاهر است
که این چند قاعده را می توان در هر طلوع فجر اول و در هر غروب و در هر
امام محمد باقر علیه السلام که وقت آن برسد و از شرب قهقهه نموده و بعد از
صد مرتبه از طلوع فجر اول از روی بزم است بلکه در اوقات قدری بعد از
طلوع فجر اول بر آن عقاست چه مکرر و تبع و رعایت و آلات صحیح و بیروت
پیشتر و بعد از آن باب تاسل و در وقتیکه رسیده که در اوقات مخصوصه که در
اوقات اعتدال می باشد و در مسافت مستقیم و در هر یک با با هم
تفاوت چندانی نمی باشد و قدری در هر یک قریب بر وقت مستقیم است
تفاوتی در طلوع فجر اول بر آنست که زیاد بر یک ساعت و در طلوع فجر اول
یک ساعت و نیم بیشتر و مجموع کرنا اینها و طلوع فجر اول و طلوع فجر اول

زیاده

زیاده از دو ساعت و نیم است پس فراجول و اوقات مذکور اقل از نیم ساعت
برسد و در این از شرب قهقهه و بعد از صد مرتبه از شرب قهقهه و در هر یک
تا از قهقهه و از این تفاوت بر هر شنبه ای که از اهل حبش باشد ظاهر
کوه که در وقتیکه که در کتب هیات مذکور و در میان اهل آن فن شهرت
که احتیاطی شمس و اهل طلوع فجر که از نیمه فجر درجه است و هر آنست که
ایست که در اوقات مذکور از صبح کاتب طلوع افق است و در وقتیکه
دریده بر یک ساعت و نیم باشد و قاعده حجت و نیز آنچه در اوقات طلوع فجر
که از جمله اوقات و شایسته مذکور است و در شرح رساله الیه و طب اسطراب
از بعضی از معانی قدیم نقل کرده که در احتیاطی شمس و طلوع فجر و اوقات
با نزه درجه است و هر آنست که در وقتیکه که در وقتیکه که در وقتیکه
ساعت و در هر یک ساعت و نیم از بعضی از معانی قدیم نقل کرده که در وقتیکه
درجه است که هر یک که در این تفاوت و حجت و نیز آنچه در اوقات طلوع فجر
آنکه از قضا اینها را می توان منقول است که هر دو ساعت و نیم از وقتیکه
مذکور و بر نزه که از اوقات ساعت و در طلوع افق و اوقات مذکور
توفیق او از بعضی از معانی قدیم نقل کرده که در وقتیکه که در وقتیکه
مذکور و احتیاطی حجت و هر آنست که از آنست که تفاوتی که تفاوتی که تفاوتی
که در اوقات ساعت اهل که هر یک از اول ظاهر شده و تا آخری منتهی که از آن
با زده رکعت مقرر شده بعد از فراغ اذان و در اوقات ساعت تا که تا اهل
است که اینها را در هر یک از آنست که در اوقات طلوع صبح صادق و تا آخری
یونانی و یف و غیره و در آنک که ضیاء آن تواند بود و احتیاطی و باب شمس و
بعد از طلوع بر آنست که در قیاس با اوقات و اوقات و در وقتیکه احتیاطی در اوقات

صحت

بن اگر در واقع انعامه باشد چه اعتبار را که خاصه باشد بطا و اگر است که
 اتفاقا این طریق را و انعامه علیهم السلام است و طریقه تعبیه باشد تا بر شیوع عمل
 مخالفین بجمع بیان معهودین و قول هلاله احد در جوفه و شر با اعتبار
 و واقع که از عایشه درین باره شریف و در کتب ایشان معتبر است و بعضی در
 کتاب مصابیح از جمله احادیث حسنه شریف و سنن و فیه است به نقل و
 در صورتی که در آن خبر آن مذکور است و باید که در وقت بر طریقت حفظ
 تقییدان بجهت آنکه کلمات مرصعه و کلام بلغا الحیر داشته باشد چه
 این سیاق در مقامی مناسب قافیه بلاغت است که مخاطب را با اعتبار اندک نزدیک
 ظاهر باشد که این طریقه مخالف طریقه حقیقت از مقبول بودن مجادلی که متخل
 بران باشد انکار در خط خطی کند و اما اصل و در کتب از طریقت مخالف
 روایات سابقه و موافق این روایت رسیده و موافق است که شیخ طوسی رحمه الله
 و تلمذ با ساد خود از جمیع یقین نقل نموده که مسالت الهی از طریق عن
 القرائه فی التور و قلستان بعباده و نقل هلاله احدی المله و تعلیم و ی
 المعوذ نیرضه المله نقل هلاله احدی المله و یصل بالمعنی و یقول المله
 احد و درین جواب نیز نظر آن دو احتمال با ساد مذکور و طریقتی است که
 بیان شد و اگر چه احتمال اخیر درین ابعاد است از روایت سابقه از
 جهت رعایت مطابقت سوال و جواب لیکن چون مسائل علی بن یقین و در
 از هلاله صاحب خفیه امام موسی کاظم علیه السلام و شدت فقر و زمان اغفر
 و شفا بر او عفو پس خرد و ریاض حقیقه تعبیه در سیر و اخبار مذکور
 خصوصاً نسبت به علی بن یقین که از اصحاب ائمه زمان و کان شیخ آن
 و تابعین او بود و یقین و نجس را طریقه عمل او در عبادات از ایشان است

تواند بود که بطریق ایها مکه از لطافت فنی بلاغت است و اما در روایت
 ملائمت مخالفین در عمل واقع شده باشد و سیاق لفظی عمل در
 حدیث موید از احتیاج است و این چنین که حقیقت و الله اصل
 و با وجود این روایت که مذکور است بعضی از فقهای ما را واجب است که
 مذکور را در احکام اول روایت مذکورین و بعضی دیگر از ایشان بقاء
 احکام خلاف مقرر و در این باب احتیاجی نماند که در طریقت این عمل را منحصراً
 در ائمه است و اندک قطع نظر از جمیع روایات سابقه و در حقیقت
 عمل قبل هلاله احدی و یقال ان کلمات و یقین و یقین و یقین و یقین
 و یکی که اندک از بیلار فیه و غریب تر از این اندک بعضی خلاف مقتضا
 ظاهر جمیع روایات سابقه و لاحق بیکار قرائت قبل هلاله احدی در جوفه
 و در حکم نوره حلاله و این سه روایات سابقه و یقین که الله و یقین است از اینها
 آفت که شیخ طوسی رحمه الله با وجود ذکر جمیع احادیث سابقه و یقین
 و ذکر مقتضای آنها در بیان طریق عمل شیخ از کتاب مصابیح با تکیه
 اخلاص از روایت مقتضای آنها در بیان عمل مقرر و ترا آن که در
 در باب اول آن بر جمیع بیان سه قبل هلاله احدی و معوذین که از
 دو جهت مخالف مقتضای جمیع آن احادیث اقتضای خود و در کتب
 مشاهیر تا آخرین نیز و یقیناً با وجود عدم اطلاع ایشان بر روایت
 مذکور قطع نظر از جمیع آنها که در کتب معتبره مقرر و یقین بر آن
 در حقیقت و مصابیح مذکور است که گفته اند و این تقریب این طریقه
 از عمل دو بیان مرد و شیخ قائم و در روایتی از صاحب متفق این
 طریقه و سایر کتب احادیث بنظر رسیده و سایر روایات اسناد علی

که از سزاوارتن بخاله طالع نامون نقل کرده که او نزدیک مرافت حضرت امام رضا
علیه السلام از مدینه تا مرو با مریدان و مومنان و عسکریان و اهل بیت جمیع اوصیای حضرت
در آن راه از سبیل اطهار اخضر خضیل نمود تا مرقع حسن و بر مائون عرض
کنند و اگر چه درایت مذکور را صدوق و سراج در کتاب مومنون احیاء القضا
از روی مذکور نقل کرده اما اعتماد بر آن از واره چنانکه از کتب معتبره و حدیث
مستوفی و مشهور و مضاف معلوم است که فتاوی او در کتاب من لا یحضره الفقیه که
جمیع معتقدان دوست موافق احادیث سابقه است و مع هذا این روایت است
بر شریعت فیه دفع و تکرار و اثر قل هو الله احد و هر یک از اینان
آن صدوق و غیره را از معتبرین شایع امامیه یا بنا بر قائل فیه دفع و تکرار
مقتضای چنین روایتی و تفهام و طرح سایر روایات فی دفعه با جمیع قائلین
موافق نیست خصوصاً آنکه نقل و معلوم است که حضرت امام جعفر علیه السلام را
از مدینه چنین روایتی چنان ناچاره که بجهت تفسیر خود بوده سماعاً و کتاباً
اموری که معلوم از حضرت بود باشد که عاقلان بدان با اقرار نموده اند این
مستند بر بعضی از عقاید است و ممکن است که ظاهر که ملاحظه فرمایند و قبول
بنمایند که در کتاب جمیع معتقدان و اهل بیت و هر یک از طوائف از پیغمبر
صلی الله علیه و آله و اهل بیت و سایر کبار نقل شده است و از این قبیل
و جمیع اشیاء است و معلوم است که اهل علم و ایمان و عدم تمیز و قبح و اشیاء
این تا چه قدر است و السلام علی من اتبع الهدی **مسئله** چنانکه در حدیث
سابق اشاره شد که بعضی از ائمه و اهل بیت و اهل بیت و اهل بیت و اهل بیت
در مدینه و غیره نقل کرده اند که تطبیق این از ادب معتبره و سوره است
و از آنرا مخصوص و علی دلایلی باشد و نیست اگر چه ترغیب باشد اما آن بعضی

ادویه واقع شد چنانکه شیخ صدوق رحمه الله در کتاب من لا یحضره الفقیه
از امام محمد باقر علیه السلام روایت نموده که القیوم فی يوم الحشر یجذب الله و
الصلوة علی نبيه و کلمات الفرج ثم هذا الدعاء بعد از ذکر آن دعا و فرمود
که و القیوم فی القبر یغفر ذنوبک و یورث الحشر پس من اجل آنست که آن اشخاص
بجای نموده بعد از آن صلوة بر پیغمبر و آل او علی اجمعین و این است
کلمات فرج و بعد از آن با دو صیغه ماضیه که در کتاب احادیث بتفصیل مذکور است
استغفار نماید و بعد از آن دعا و استغفار کند از حشر عامه مؤمنان و
خاصه ایشان از ماضیه و باقیمه بدین خصوصاً ائمه و اولاد و اسما ابا و ابناء
و نفوس با عداد خدا و رسول و اهل بیت علیهم السلام چنانکه شهر است و بعد
از آن استغفار نماید و بجهت خود از آله و اهل بیت و ماضیه و استغفار نماید
الیه و هفت مرتبه بلفظ استغفر الله الذی لا اله الا هو الحق القیوم
الحسب علی جمیع طوائف علی الله و ائمه و اولاد و بعد از آن بتفج و اتمثال
و گفتن العفو العفو سید مرتضی چنانکه از حضرت امام زین العابدین
علیه السلام نقل است ختم نماید و اگر چه از آن مرتبه و سوره و ذکر و کلام
نیست لیکن ترتیب ذکر و عفو از روایات و عبارات فقها معتبره و شریعت
مطابق است و چنانکه مذکور شد و چون درین رساله پیش از ذکر اموری
که درین مطلب اهتمام و ابرار بیشتر است و ممکن است که بعضی از آن غافل باشند
مقتضی بنفاده همین قدر که کفایت نموده و تکرار است

حد و فراموشی این بجهت محتاج که ننویسد

اصلاً و تحذیر این کلمات است ختم

بنام خدا و رسول و اهل بیت
الهدی و کاشف
و ابرار و عاقلان
و کلمه حق
و کلام حق
و کلام حق

The first of these is the
 fact that the system is
 not self-sufficient. It
 requires a constant
 supply of raw materials
 and energy. This is
 a major problem for
 the system, as it is
 not possible to extract
 these resources from
 the system itself.

The second of these is the
 fact that the system is
 not self-sufficient. It
 requires a constant
 supply of raw materials
 and energy. This is
 a major problem for
 the system, as it is
 not possible to extract
 these resources from
 the system itself.

شبهه میگوید که اگر است و در خطه و در حاکم کافی مسجد غم اشکال است
 شد و حاصل از معنی که ظاهر شد و در خطه و در حاکم کافی مسجد غم اشکال است
 هر طایفه که که از سال با عیاده طایفه من الضریف لاصحابا ذات الیاد
 عن القبلة ومن السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 جعل انصارا الحور من حور بلقه الحور من الحور من حور من حور من حور من حور
 و من السبیه و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 من حور القبلة و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 القبلة و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 قبله خارج از حور حور و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 بانکه طاهر از انفس اصحاب و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 بانکه طاهر از انفس اصحاب و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 است و مع هذا من حور اصحاب و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 ما حور ان شکل داشت انداخته و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 و آنچه بعضی ازین طایفه را و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 تاسرا اهل عراق داده اند و حور اصحاب و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 میان محقق طایفه و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 آن مذکور است و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 عراق و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 قبل از انحراف حاصل باشد و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 حرم است و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 که توجده مصلی در کوفه سلا که اوقیت بلاد عراق است و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه

بین هم باشد و بعد از آنکه که اقل از آنکه که حور من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 یا بهین طایفه و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 مستند است که در ابتدا و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 است و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 دولت و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 حور است و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 بدانکه در این طایفه و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 مقها از مکر و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 سال از انقباض و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 تهر و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 عراق و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 منوه که ان حور اصحاب و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 فقال له ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 و از آنکه طایفه و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 سابق است و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 بلاد و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 و کوفتن مشرق و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 چهار و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 اهل عراق و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه
 بین العین و من السبیه قال ان الحور الاسم لما سئل من الحور و من السبیه

کوفتن جلدی بن العینین و کوفتن سهیل و کوفتن غروب ان بیان دیگر جهت اهل
 و اما کوفتن جلدی بر کوفتن جلدی اهل مغرب و باید دانست که بنا برین علامت
 و اعتنا و برانها و قبله منی بر قساع و در امر قبله و حکم و سمعت و جهت است و الا
 چون توان بود که علامت قبله اول عراق مثلا با اخوان یکی باشد با تفاوت چنانکه
 در وجه و طول و مع هذا یعنی انما فی نفسه اختلافی دارند با خود ماه که همیشه
 در شب هفتم مثلا وقت غروب قباب و یک مکان فی ماست و از قله و تا غرضی
 انچه حاصل می آید و بعضی از آن با دیگر اختلاف دارند مانند کوفتن شقی و مغرب
 بر بنا برین و بعضی که موجب استقبال نقطه جنوب است علامت با علامت
 دیگر که موجب انحراف است از جنوب بحاجت مغرب و بعضی در اصلاح این اختلاف
 علامت بر سه قسم کرده اند و علامت اول جهت واسطه عراق مانند بغداد و تعین
 کرده اند و علامت دیگر انچه است از طرف غیر آن مانند مکه و جهت اطراف
 شرقی آن مانند مصر و علامت دیگر ذکر کرده اند که ان کوفتن جلالت بر کوفتن راست
 و با وجود این تدقیق و علامت که جهت مصر تعین کرده اند تفاوتی متعین و با
 با است قبله مصر و ماست چه کوفتن جلدی بر کوفتن راست موجب استقبال افغان
 اعتدال بلکه تفاوت از آن جهت شمال است و معلوم است که اطراف قبله مصر از جنوب
 بحاجت مغرب متعین و با برین نیز می بینیم چنانکه بعد از ان بر ظاهر خواهد شد پس
 مدار این علامت بر روی از جهت کم با وجود اختلاف و تفاوت و نیز متعین
 جهت که بعد از ان متعین می شود و یکی از قدما می فرمایند که این نشان از جهات
 در بنا له که در پیشه نشان و چنانکه گفته اند در معرفت قبله بلاد با هم در این خط
 الباقی نشان شده بلاد اطراف مکه مفضل را بر هفت قسم کرده و جهت هر یک از آنها
 علامت ذکر کرده اند که جهت شمال است بر ساعات و تفاوت علامت متساوات لیکن چون

بسیار از آنها حاصلی از نفعی نیست مناسب بدینکه خط حصار آنها درین مقادیر
 آنکه اهل عراق و خراسان و بکلا و و جبال و بلاد کوفته و بغداد و ولایت
 و عراق و بستان و اما اول الفهر و خوارزم و علامت ایشان کوفتن نبات
 الفهر است برین کوفتن راست و بعد از برین دوش راست و فجر و مقابل
 دوش چپ و شفق مقابل دوش راست و همد که کوفتن است از زمانه قمر
 و وقت طلوع آن با این الکین و دوش که یکی از دهان سهیل است و مقابل
 و جبال و جنوب کرد و بلو و موفد بر عین و یازده و صرا قباب وقت زوال بر
 برین علامت و دیگر اهل اطراف و سیاط و غیره تا مکه و بلاد اذربایجان
 و حلب و لایس و علامت ایشان کوفتن نبات الفهر است برین کوفتن راست و وقت
 وقت طلوع آن برین کوفتن چپ و سهیل وقت غروب آن با این العین و جلدی
 بین الکین و شرقی و بر سهیل و جنوب و جنوب بر چشم چپ سمت اهل تاشکانت
 و شیع و مدینه و مشرق و دوش چپ و حص و بیت المقدس و بلاد ساحل و بلاد
 ایشان کوفتن نبات الفهر است وقت غروب آن برین کوفتن راست و جلدی
 برین نشان چپ و مغرب سهیل بر چشم راست و مطلع سهیل بن العین و مشرق
 بر چشم چپ و جبال و جنوب شمال و دوش راست و دوش چپ کوفتن راست و جنوب
 نه برین و جبال و اهل بلاد مصر و اسکندریه و قیروان و آه و تبریز و سمنان
 مغرب و اهل خراسان کوفتن صلیب است که ان علامت از چهار جهت است و جنوب
 از چهار جهت طلوع بر کوفتن چپ و شرقی بر چشم چپ و جبال و دوش چپ و شمال این
 العین و دوش بر سمت راست و جنوب بر چشم چپ و اهل بلاد حجاز و غیره
 و بعد از مصر و بلاد سواد و علامت ایشان کوفتن شرقی و حقیقت وقت طلوع
 برین و شمال و شمال که کوفتن از زمانه قمر و وقت غروب آن میان دوش و دوش

در عرض سال هرگاه که یکی از اعتبارات مذکوره موافق سمت قبله بلدی باشد
 علامت شدت و شمال از اعتبارات در مطالع و معاری سایر کواکب مشهوره
 شعاعی بمافی و شعاعی سامی و ماکین و غیره جاریت و این باب بصورت که
 است باطریق و معین لطیفه انان محکم است که چون بعد از فصل طالع
 بتفصیل مذکور خواهد شد و باوجه آن احتیاج بتالیف علامات کثرتی
 درین مقام درین اصل از نیست **نکته** در بیان تحصیل سمت قبله بلدی
 مشهوره و درین چند فصل است **فصل اول** در تحصیل سمت قبله بلدی
 مخطی با اعتبار طول و عرض آن که ساطع تحصیل مذکور است از سه صورت
 بهر صورت باطل و طول و عرض و شمال یا ماکین یا در هر دو
 اعتبار صورت اولی تحصیل نقطه جنوب و شمال جهت این مطلب که احتیاج
 با استخراج ساحه نیست و در هر دو صورت دیگر باوجه تحصیل نقطه جنوب
 و شمال احتیاج افتد بطریق که در سیه آن قدر از خط قبله از یکی از این دو نقطه
 معلوم توان نمود و قیاسی که جمیع این مقدمات مناسبت کویا و غیره و بعضی از
 فقهاء متأخرین مانند شیخ حیات عبدالصمد و جماعه درین باب قبله شمال
 کرده اند که در صورت دوم و در تحصیل نقطه شرقی و غربی اعتدال درین مطلب
 کافی باشد یعنی از قیاس صورت اولی باطلت یا باران که در وقت میان صورت
 در آنکه اولی متناهی است که بلدی با مکه معظمه و در وقت یک نصفه النهار باشد
 و ثانیه متناهی است که بلدی با مکه و تحت یک اقل السمت باشد تا هم آنکه در وقت
 اول آنست که سمت قبله نقطه شمال یا جنوب باشد تا از قیاسی این که در سمت
 قبله نقطه مشرق یا مغرب باشد و ترجیح از فوق آنکه اتفاق و در بلدی طولی عبارت
 از قیاسی بعد نصف النهار این اضافات از نصف النهار جزو حالات است که بعد از اطل

بهرت

بلد است و چون در نصف النهار یکی با هم متقاطعند در نقطه جنوب و شمال
 بهر غایت انحراف و نصف النهار از هر یک از نقطه تقاطع ایشان با مکه
 النهار و شبانه درین وجه و نصف النهار که بعد از این از نصف النهار جزو
 باشد از خط طالع و هم سطرین باشد و در حقیقت هر دو بلد که در خط موازی نقطه
 یک نصف النهار خواهند بود و اما اتفاق و در بلدی در عرض شمال یا جنوب عبارت
 از قیاسی بعد نصف النهار است که در سیه و مستعد النهار از معتدله النهار که بعد از
 و از صید کماله کمال انحراف اقل السمت بلد است از معتدله النهار پس اگر در
 بلد طالع و در عرض شمال و تحت یک اقل السمت باشد که از آنکه اول
 السمت مذکور که با مکه و النهار یکی و تقاطعت و با جهت و در کمال انحراف
 داشت باشد بعد از این مطالعات و درین باب هرگاه بلدی با مکه معظمه در عرض
 سطرین و متناهی بود که آن در تحت یک اقل السمت باشد تا آنکه قبله از آن
 مشرق یا مغرب اعتدال باشد بلکه قبله بلاد شرقی که در صورت قیاسی عرض
 مغرب باشد از آن مغرب اعتدال جانب شمال و قبله بلاد شرقی مغرب و باشد از
 اعتدال اینها جانب شمال و چون آنکه در وقت موازی و بیشتر شدن قبله از انحراف
 بیشتر می باشد چنانکه در سیه و تقاطع انحراف و غیره است و این که مکه معظمه
 و در الممالک چنانکه بلاد و بهر شرقی که مکه معظمه است و با وجه قیاس اتفاق و یک
 با مکه معظمه در عرض قبله اول از شرقی اعتدال و قبله ثانی از مغرب اعتدال بعد
 درجه اختلاف و چنانکه بعد از این ظاهر خواهد شد و بهر معلوم شد که در دو
 صورت اخیر از صورت نخست تعیین سمت قبله بعد از تعیین جهات مذکور احتیاج
 با استخراج ساحه نیست **فصل دوم** در تعیین طریق مذکور از خط طالع مشهور
 در استخراج این مطالب و باقیست که تحقق طریقی که در مذکور ذکر کرده و متاخرین

اهل اهل و فضا تبعم او کرده و خلاصه آن اینست که تفاوت مابین طول بلد و طول
مکه معطیله که عبارت از تفاوت مابین نصف النهارین ایشانست از آنجا که مکه
از آن تفاوت چهار دقیقه یک ساعت کویه که بیان کرده درجه یک است و مکه
باشد درین نسبت اگر در طاق و قیاس بود باشد هر چه حاصل شود زمان
حرکت از جانب اقصای نصف النهارین بدین یکی پس و دنیا بعد کنیم که اوقات
در ششم درجه جنوب یا بدین سیم درجه شمال بوده باشد که اوقات در آن روز
بست از آن سیم که معطیله میگردد و بنا بر آنکه عرض مکه طاقی است ازین رو
خیز است پس در آن وقت که از آنکه اوقات نصف النهار بلد بعد از زمان تفاوت
مابین نصف النهارین اگر بلد شرقی باشد نسبت به مکه معطیله بعد از آن اگر بلد شرقی
باشد از آنکه اوقات برست از آن که معطیله خواهد بود پس وقت است که در آن
قبله خواهد بود و طریق که اهل اهل کلاب به این که نسبت به خط در استخراج
قبله تقریر کرده اند و از فواصل احوال بهینوه اندیش محققین طریق است و در
تقریر اختلافی دارند و یکی بنا بر اصل این طریق در استخراج است قبله هر تقریر که
باشد قطع نظر از تفاوتی که باعتبار حرکت خاص این تابویم میرسد و بهینوه تقابل
ان تفاوت عمل ازین فن تعدیلات فکر کرده اند چند عیب دارد یکی آنکه استخراج
است قبله در همه اوقات با این طریق میرسد بلکه در عرض سال مخصوص قوت
و یکی آنکه استخراج است قبله هر بلدی با این طریق بهینوه بر صورتی که بلد است
و در خارج آن بلد میرسد و یکی آنکه استخراج و تفاوت و طول و عرض باشد که
در بعضی بلاد وقت ابرو مانده آن چندین است شمع و طول و مقعر باشد و
اگر بلاد ممکن است که آن وقت حاصل سال ازین نوع موانع خالی باشد **مسئله**
ثالث در بعضی طریق دانسته اند که از جمله طرق مشهور و طریق دانسته اند که اهل

آن بجهت تعیین جهات اربعه از جنوب و شمال و شرق و مغرب موضوعیست
اگر فضا در تحصیل است قبله برانست و طریق استخراج است قبله از طریق بعد
از تعیین جهات مذکور و رسم خط زوال و خط اعتدال و اقصای هر یکی
از اینها از این نوع قسم مساوی است که از نقطه جنوب و شمال بقدر تفاوت
مابین طولین بجانب مغرب یا شرقی باشد که طول بلد یا دوازده طول مکه معطیله
باشد و بجانب شرق یا غربی باشد که طول بلد کمتر از طول مکه باشد و این از نقطه
شرقی و مغرب بقدر تفاوت مابین عرضین بجانب جنوب یا شرقی باشد که عرض بلد
بیشتر از عرض مکه باشد و بجانب شمال یا غربی باشد که عرض بلد کمتر از عرض مکه باشد
و از نشانه های اجزاء طولی خطی موازی خط زوال و از نشانه های اجزاء عرضی خطی
موازی خط اعتدال استخراج کنند و این دو خط در یک نقطه تقاطع می یابند و در آن
دائر پس خطی وصل کنند میان مرکز دایره و نقطه تقاطع خطی که نشانی محیط
و این شروع آن خطیست و قبله است و محققین از آن طریق نیز قطع نظر
از اختلافی که در اصل دایره ها با زبان ماکزی است چنانکه در محاسن بیان است
صیوب دارد یکی آنکه خصوصیات را در یک کتب آنها با مکه معطیله داخل و در
ناتوان صورت باشد سابقه باشد یعنی هم در طول و هم در عرض مخالف مکه معطیله
باشد و در صورتی که طایفه نیست چه با بعد اختلاف عرض چنانکه موقوف
در صورتی که در استخراج خط موازی خط اعتدال که ماطان آن قدر تفاوت
مابین عرضین است موقوف نیست و حکم آنیکه در صورتی که قبله موقوف است شرقی
یا مغربی فاسد است چنانکه سابقا تبیین شد و در بعضی جهات تقسیم
در جایی استخراج است قبله میان این طریق و طریق سابق ترکیب کرده اند و یکی
از عیوب این طریق آنکه یکی ازین دو خط که درین دایره در خط نصف النهار و یکی

استدلال مذکور را بر وجهی که در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 قسم اول پنج در میان المان یافت و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 که ما بین المان و المان یافت و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 باستانه اضافی از المان یافت و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 از این پنج در میان المان یافت و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 نسبت المان یافت و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 المان یافت و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 فرجه و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 منتهی از بعضی حلقه و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 طول المان یافت و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 قوس و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 بر تانصاف و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 بیان این دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 قدر طول و عرض و فاصل بین المان یافت و در هر دو بلد یکدیگر
 معلوم است که در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 بر یکدیگر جمع و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 خیال مذکور و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 فساد این را بر هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 انحصار این مقام را بر هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر

اما تفصیل مذکور را بر وجهی که در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 باشد و فاصل المان یافت و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 نسبت و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 بعد از این که در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 ساخت و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 است که در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 از این که در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 هفت و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 ما بین المان یافت و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 المان یافت و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 بلد مذکور را بر هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 باشد و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 این قدر و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 خلعت مذکور و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 باشد و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 معلق المان یافت و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 چه در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر
 فاصله قطعی و در هر دو بلد یکدیگر در هر دو بلد یکدیگر

پس اگر بعد از آنوقت طایفه شود و منجبت شود و منجبت شود و منجبت شود
 نیز از بدو بلکه مراجع بتجدد وقت و ساعده و عمل شود و مع هذا و اصل
 مطلب که تحصیل تقادیر مذکور است بعنوان تعین و تبیین و تحقیق و تفریق
 و هر چند که حال وقت بکار رود تحصیل آن بعنوان تحقیق از مقدار و نیاز
 باشد **فصل اول** در حکم است قبله و بلاد و چون قبل ازین مورد شد که
 بعنوان بلاد که با اعتبار اول ساحتی که معتدل باشد است قبله آنها احتیاج
 به استخراج ندارد بلکه اگر جنوبی باشند که معتدل یعنی عرض کمتر باشد
 قبله همان نقطه شمال است و اگر شمالی باشد یعنی عرض بیشتر باشد نقطه جنوب
 و سواد که ساحت تمام در طول باشد که معتدل باشد است و میان بلاد مشرق
 بنظر باید که بعضی از بلاد در قریب الطول که از آن نزله و ارتفاع اولی باشد
 شود و آنجا صفادار الملک بود و حاجت نیست که معتدل و وصل و ازین الزام
 در جانب شمال آن که در کوه که در طول باشد که معتدل باشد و قدح که از ارتفاع
 قبله آن انشمال ناحیه غایت مغرب قدری معتدل ندارد پس تعیین قبله اول
 شمال و این بنقطه جنوبی متوجه کرد و قبله سایر بلاد چون ازین دو نقطه است
 اختلاف و مقدار طولی و عرض قدری از طرف شمال و ازین مذکور استخراج نموده
 جهت چهار اشای که در قبله بعنوان استقامت و اقبال که از بعضی بود و غیر
 بیشتر از آن یعنی وضع آن جای که در جهتی چنانکه متعاقب اول حساب کرد
 میشود و چون آن بلاد مذکور است بلکه معتدل شمال یعنی قبله آنها نقطه
 نزدیک است از شمال و ساید که استواری باید که قبله آن بنقطه جنوب
 یعنی از طرف اول باشد و نزدیک که از آن ناحیه که اول استخراج است باشد و اگر
 استخراج همه واجب و بر وضع شود و هر که از این بر نیاید باشد از طرف اول از

خط کتاب معلوم است چنانکه ظاهر است و همچنین آنکه او مخفی بعد از ذکر این
اعراف آن یکی از این دو نقطه جنوب یا شمال مناسب دید که مقدم بر اعراف
نیز که اعراف از اوقات آن قوس باشد تا مشرق یا مغرب ذکر نماید هر چند که مستوف
عند اشتقاق آن را یکی از آنها میسر واقع نشود و در هر یکی تصحیح توان نمود
و اگر دو بلد در قوس اعراف باشد یا اشتقاقی بمباد و کند و میشود و چنانکه
معلوم شد که اعراف اخبار احوال و جهت بلاد مشرق و در بعضی جهات
قسم فصل میگردد **مسئله** بلاد که اعراف قبله آن مشرق یا جنوب
و در بعضی قسم جنوب یا شمال است چنانکه در فصل قبل مذکور شد
بلکه آن از نقطه جنوب یا شمال مشرق است و درجه است که از آنست قبله
آن تا مشرق اقصای هشتاد و دو درجه باشد **حکم** از جنوب یا مشرق
درجه تا مشرق هفتاد و چهار درجه باشد **درجه** از جنوب هفتاد و
مشرق هفتاد و سه درجه است **اما** اگر از جنوب نیز درجه تا مشرق هفتاد و
بلکه درجه **مسئله** از جنوب بیست و نه درجه تا مشرق هفتاد و درجه **درجه**
از جنوب بیست و هشت درجه تا مشرق شصت و دو درجه و مشق اینها از
جنوب بیست و هشت درجه تا مشرق شصت و دو درجه **مسئله** اینها از
از جنوب بیست و دو درجه تا مشرق شصت و یک درجه **حکم** اینها از جنوب
بیست و نه درجه تا مشرق شصت و یک درجه **مسئله** از جنوب بیست و یک درجه

اغراض قبله بلاد تو می پند هست که در آنجا و بیان فساد آنها نمی توان گفت
 موجب زیاده ای نیست در تمام و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 پیچیده و غیر از این است که می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 مکمل و معین می شود و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 قدر از حد و قیاس که طول زیاد است از مکمل و معین می شود و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 بقدر زیاد و طول و عرض که باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 باشد و بقدر که طول و عرض زیاد باشد و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 شمال و جنوب و ارتفاع و عمق و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 حقیقی و غیره و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 در میان اینها که باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 فساد و غیره و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 قبله ایشان با هم موافق و متقابل هر یک مایل به جنوب و غیره و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 تصور و نشان اینها که باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 و تفاوت و غیره و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 متوجه و تفاوت و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 در طول و تحت و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 در عرض و تحت و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 یا مغرب و تفاوت و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 که تفاوت و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را

پس نسبت که این فصل را
 آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 تفاوت و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 متوجه و تفاوت و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 در طول و تحت و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 در عرض و تحت و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 یا مغرب و تفاوت و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 که تفاوت و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 تفاوت و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 متوجه و تفاوت و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 در طول و تحت و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 در عرض و تحت و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 یا مغرب و تفاوت و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را
 که تفاوت و باقی فصول آن را بداند و می تواند شد پس نسبت که این فصل را

عرض هفت درجه دره دقیقه است قدر مسافت شقیه دریا نایب را می یابد که
 قریب یکصد و شصت فرسخ می شود چنانکه انشیرا تا ساری که طول هر نقطه
 و هفت درجه عرض شمالی است و در درجه بی عرض دقیقه است و عرض
 ساری و هفت درجه است چنانکه فاصل عرض هفت درجه و بیست چهار
 دقیقه است بحساب مذکور مسافت ثانیها قریب یک صد و شصت فرسخ است
 و علی هذا القیاس و اما در صورت اختلاف طولی با اختلاف عرضی و طولی
 با هم ضابطه مذکور جاری نیست مگر بر تقدیر آنکه هر دو نقطه بر خط استوا
 باشند چه در آن ایام با اعتبار تفاقی نصف الدایره که مسافت اختلاف طولی
 است خواهد بود که با وجود تفاوت صد درجه یا بیشتر بعد مسافت بیک فرسخ
 یا کمتر رسد چنانکه سابقا انشاء شد پس باین قدر فرسخ بیک درجه مثلا
 مختلف می شود با اختلاف دوری از خط استوا چنانکه مریدا اقلیم اول که مقدار
 دوازده درجه در جهل دقیقه اختلاف است در است قدر مسافت بیک درجه تفاوت
 طولی است و یک فرسخ و کمی می شود در مریدا اقلیم دوم که عرض آن از خط استوا
 بیست درجه و بیست و هفت دقیقه است قدر مسافت همان درجه قریب بیست
 فرسخ می شود و در مریدا اقلیم ششم که عرضش بیست و هفت درجه و نیم است
 مسافت آن هم در فرسخ و کمی می شود و در مریدا اقلیم چهارم که عرضش بیست
 درجه و سی و هفت دقیقه است هفت فرسخ و کمی است و در مریدا اقلیم پنجم
 که عرضش بیست و هشت درجه و پنجاه و چهار دقیقه است شانزده فرسخ و کمی است
 و در مریدا اقلیم ششم که عرضش چهل و سه درجه و بیست و دو دقیقه است
 قریب بیست و نه فرسخ و مریدا اقلیم هفتم که عرضش چهل و هفت درجه و دوازده
 دقیقه است قریب سی و نه فرسخ و در نهایت ایام که تفاوت عرض است بنا بر این

و عرضش پنجاه درجه و بیست دقیقه است خط دره فرسخ و کمی می شود و همچنین
 بعد از آن تا بدین فرسخ که می شود تا عرضش بیست و هشت درجه و نیم است
 عرض و طول را در وقت باقی باقی قدر مسافت ثانیها و نیز باقی محسوس
 است و اگر آن عرض را در اختلاف طولی و عرض مذکور مسافت و چون
 اختلاف قدر درجه و نیم باشد از هم جدا می شود تا بقدر اختلاف طولی است پس مناسب
 است که قدر طولی ثانیها را از هم جدا کند که از هم جدا می شود و مقدر باشد باشد
 مسافتی متضای که مذکور است بقدر طولی مذکور که در میان مذکور است و بیست و
 مسافت چهل و سه فرسخ را هم که مقصد و فاصله است است کفا می شود
 و بجهت سیاحت از خط استوا که در مذکور است از خط استوا که در مذکور است
 نیز یک فرسخ و هشت فرسخ چنانکه در مذکور است تا اگر یکی از این واقع
 شود بقدر یکی از این فرسخ شود که در مذکور است و اگر یکی از این واقع
 و همچنین در مذکور است و اگر یکی از این فرسخ شود که در مذکور است و اگر یکی از این واقع
 فرسخ مطلقا اختلاف را تا خط استوا که در مذکور است از خط استوا که در مذکور است
 تا این بر این واقع شود که در مذکور است و اگر یکی از این واقع شود که در مذکور است
 عشر از هم جدا می شود و اگر یکی از این فرسخ شود که در مذکور است و اگر یکی از این واقع
 جای بیست و سه درجه است و اگر یکی از این فرسخ شود که در مذکور است و اگر یکی از این واقع
 را در مذکور است و اگر یکی از این فرسخ شود که در مذکور است و اگر یکی از این واقع
 بلکه معطله مذکور است و بیست و سه فرسخ را از بیست و سه فرسخ که در مذکور است
 قریب تفصیلی را بهر درجه مسافت تا آنکه معطله مذکور است
 که باز ده درجه باشد اما آنکه مسافت و مسافت فرسخ بیست و سه فرسخ تا مریدا
 و در فرسخ بیست و سه فرسخ تا آنکه مسافت چهل فرسخ می شود و درجه مسافت

دست در مرحله تا بهر رسیده و پنجاه فرسخ چهل و چهار مرحله تا هر روز میسازد
 فرسخ می و هشت مرحله تا شش روز و هشتاد و هشت فرسخ می و پنج مرحله تا بغداد
 چهار صد و پنج فرسخ پنجاه مرحله تا موصل چهار صد و هشتاد و پنج فرسخ پنجاه و نه مرحله تا
 اصفهان و دویست و نود و سه مرحله تا حبشه شصت و هشت فرسخ صد و هشت مرحله
 تا یزد و دویست و چهل و پنج فرسخ می و مرحله تا مکه هشتاد و سی فرسخ نود و یک مرحله
 تا حلب با نصد و چهل و پنج فرسخ شصت و هشت مرحله تا قزوین صد و ده فرسخ
 می و نه مرحله تا تبریز صد و هشتاد و پنج فرسخ چهل و هشت مرحله تا اریتره و در
 چهار صد و هشتاد و پنج فرسخ شصت مرحله تا تبریز و دویست و چهل و پنج فرسخ می و مرحله
 تا استرا و دویست و هشت فرسخ می و سه مرحله تا اهواز صد و هشتاد و پنج فرسخ
 و یک مرحله تا طبرستان و دویست و ده فرسخ و شش مرحله تا شام سی و صد و شصت
 و پنج چهل و پنج مرحله تا انطاکیه و صد و ده فرسخ پنجاه و یک مرحله تا قسطنطنیه
 و پنجاه و پنج فرسخ صد و یک مرحله **فصل** تا مکه با نصد و پنجاه و پنج فرسخ شصت
 و سه مرحله تا رید با نصد و ده فرسخ شصت و چهار و سه مرحله تا صفا شصت و هشتاد
 و پنج و هشتاد و پنج مرحله تا الحاحا چهار صد و چهل و پنج فرسخ پنجاه و پنج مرحله تا
 سبب و ده فرسخ می و نه مرحله تا هر روز صد و شصت و شصت فرسخ چهل و پنج مرحله
 تا شیراز و دویست و نود و پنج فرسخ سی و شش مرحله تا بغداد سیصد و بیست و پنج فرسخ
 چهل و سه مرحله تا موصل سیصد و هشتاد و پنج فرسخ چهل و شش مرحله تا اصفهان و در
 و چهل و پنج فرسخ می و مرحله تا شش چهار صد و هشتاد و پنج فرسخ شصت مرحله تا حبشه
 هشتاد و چهل و پنج فرسخ صد و پنج مرحله تا یزد و دویست و بیست و پنج فرسخ و هشت
 مرحله تا مکه شصت و چهل و پنج فرسخ هشتاد و سه مرحله تا حلب چهار صد و بیست و پنج
 فرسخ و سه مرحله تا قزوین و دویست و ده فرسخ و شش مرحله تا تبریز و دویست

و پنجاه و پنج فرسخ سی و یک مرحله تا اریتره و سیصد و چهل و پنج فرسخ چهل و سه مرحله
 تا تبریز و صد و بیست و پنج فرسخ تا یزد و سه مرحله تا استرا و صد و پنجاه و پنج فرسخ نود و ده
 مرحله تا اهواز صد و چهل و پنج فرسخ هشتاد و سه مرحله تا طبرستان صد و بیست و پنج فرسخ تا یزد
 و سه مرحله تا شام سی و صد و بیست و پنج فرسخ و یک مرحله تا قسطنطنیه و دویست و پنج فرسخ
 و بیست و نه مرحله تا قسطنطنیه و چهار صد و ده فرسخ صد و هشت مرحله تا قسطنطنیه
 و دویست و بیست و پنج فرسخ و سه مرحله **فصل** تا مکه با نصد و پنجاه و پنج فرسخ شصت
 و سه مرحله تا رید با نصد و ده فرسخ شصت و چهار و سه مرحله تا صفا شصت و هشتاد
 و پنج و هشتاد و پنج مرحله تا الحاحا چهار صد و چهل و پنج فرسخ پنجاه و پنج مرحله تا
 سبب و ده فرسخ می و نه مرحله تا هر روز صد و شصت و شصت فرسخ چهل و پنج مرحله
 تا شیراز و دویست و نود و پنج فرسخ سی و شش مرحله تا بغداد سیصد و بیست و پنج فرسخ
 چهل و سه مرحله تا موصل سیصد و هشتاد و پنج فرسخ چهل و شش مرحله تا اصفهان و در
 و چهل و پنج فرسخ می و مرحله تا شش چهار صد و هشتاد و پنج فرسخ شصت مرحله تا حبشه
 هشتاد و چهل و پنج فرسخ صد و پنج مرحله تا یزد و دویست و بیست و پنج فرسخ و هشت
 مرحله تا مکه شصت و چهل و پنج فرسخ هشتاد و سه مرحله تا حلب چهار صد و بیست و پنج
 فرسخ و سه مرحله تا قزوین و دویست و ده فرسخ و شش مرحله تا تبریز و دویست
 و پنجاه و پنج فرسخ سی و یک مرحله تا اریتره و سیصد و چهل و پنج فرسخ چهل و سه مرحله
 تا تبریز و صد و بیست و پنج فرسخ تا یزد و سه مرحله تا استرا و صد و پنجاه و پنج فرسخ نود و ده
 مرحله تا اهواز صد و چهل و پنج فرسخ هشتاد و سه مرحله تا طبرستان صد و بیست و پنج فرسخ تا یزد
 و سه مرحله تا شام سی و صد و بیست و پنج فرسخ و یک مرحله تا قسطنطنیه و دویست و پنج فرسخ
 و بیست و نه مرحله تا قسطنطنیه و چهار صد و ده فرسخ صد و هشت مرحله تا قسطنطنیه
 و دویست و بیست و پنج فرسخ و سه مرحله **فصل** تا مکه با نصد و پنجاه و پنج فرسخ شصت
 و سه مرحله تا رید با نصد و ده فرسخ شصت و چهار و سه مرحله تا صفا شصت و هشتاد
 و پنج و هشتاد و پنج مرحله تا الحاحا چهار صد و چهل و پنج فرسخ پنجاه و پنج مرحله تا
 سبب و ده فرسخ می و نه مرحله تا هر روز صد و شصت و شصت فرسخ چهل و پنج مرحله
 تا شیراز و دویست و نود و پنج فرسخ سی و شش مرحله تا بغداد سیصد و بیست و پنج فرسخ
 چهل و سه مرحله تا موصل سیصد و هشتاد و پنج فرسخ چهل و شش مرحله تا اصفهان و در
 و چهل و پنج فرسخ می و مرحله تا شش چهار صد و هشتاد و پنج فرسخ شصت مرحله تا حبشه
 هشتاد و چهل و پنج فرسخ صد و پنج مرحله تا یزد و دویست و بیست و پنج فرسخ و هشت
 مرحله تا مکه شصت و چهل و پنج فرسخ هشتاد و سه مرحله تا حلب چهار صد و بیست و پنج
 فرسخ و سه مرحله تا قزوین و دویست و ده فرسخ و شش مرحله تا تبریز و دویست
 و پنجاه و پنج فرسخ سی و یک مرحله تا اریتره و سیصد و چهل و پنج فرسخ چهل و سه مرحله

[illegible]

ارتفاع مذکور تحت وضع عرض و قوس خط عرض و کجایب یا اصل ارتفاع مذکور
نیاید که نیست سبب این ارتفاع اصطلاحی خارج باشد از کجایب
نقطه ارتفاع نوعی از جاستفایند که است از این ارتفاع اصطلاحی
آن بود و جدا است شاید که ارتفاع لغوی آن وضع شش وجهی در سید الجریبه
از اول انظار به نظر این مذکور و توانیم که آن را نیز تحت قوسه انباشت کنیم
که موقع عرضی با وجود این ارتفاع اصطلاحی دیگر نیاید و در هر کجایب از کجایب
خارج نیست بیان از آن که در کجایب است و اصل ارتفاع جریب و در نقطه
که بیست و پنج درجه عرض از عرض مذکور که تحت حرکت خط بود و عرض
در بیان آن یکده و شش که در هر یک از این عرض یکده و شش است
موقع عرض که در هر یک از این عرض یکده و شش است و ارتفاع
کجایب است هر کجایب خارج نشود و وضعی که بیست و پنج درجه
در خط بود و در هر یک از این عرض یکده و شش است و در هر یک از این
یکده و شش در هر یک از این عرض یکده و شش است و در هر یک از این
بیست و پنج درجه در هر یک از این عرض یکده و شش است و در هر یک از این
ارتفاعات اصطلاحی اصطلاحی میشود و در این علم مقدماتی این تغییر
خلاف است که اگر عرضی در هر یک از این عرض یکده و شش است و در هر یک از این
که موقع عرضی در هر یک از این عرض یکده و شش است و در هر یک از این
آن یکده و شش در هر یک از این عرض یکده و شش است و در هر یک از این
آن بر این حساب موقف ظاهر را می باشد لایه افانایات که نقطه دیگر از آن
که قوسه نقطه را جدا باشد موقع عرضی که در هر یک از این عرض یکده و شش است
بآن خصوصه جریب تفاوت میاید و ممکن است که این مرتبه نیز در گذشته قیاس

در اصول که مقصود باستظهارها و افعال و در این باب ادای حق
 این مقام و تحقیق تحقیق اینها بر دوازده مرتبه منع حقیق هر یک از آنها ممکن
 است و دلیل بر هر یک از اینها که بر اینها و افعال و مشرب و در بعضی از
 مضافات مضاف است بقیع حقیقا اصل اول که در میان متاخرین
 تمام یافته که گفته می شود که اندک از افعال و مشرب و در بعضی از
 کاذب و هفت یا هفت یا نه و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 صاف و تر باشد و متاخرین از روی فعلت کاذب حمل نموده خود متوجه تحقیق
 آن شده اند زیرا که هر یک از افعال و مشرب و در بعضی از
 احسان آن بوده بر قصد تقیید و موازنه زمان آن با مقصود افعال و مشرب و در بعضی از
 تحقیق و افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 امتداد زمان مابین کاذب و طالع مشرب و افعال و مشرب و در بعضی از
 فاعل و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 مضافات قدومه فعل که در اصطلاح مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 بنا بر اصل مشرب و تحقیق آن که استاد و مابین افعال و مشرب و در بعضی از
 شایسته اشباه قدما بر امتداد در افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 زمان بود تا قریب یک ساعت و نیم و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 که بنا بر این زمانها و افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 شب از جانب شمال افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 عرض آنکه اینها و افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از

اصل

بر اصل است که فاعل آنها هر یک از افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 که در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 از اصل و افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 تعدد و غیره که در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 از امکان و افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 اینها و افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 که از جهت افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 ظهر بلعین و قبل از این دلیل الفرق و افعال و مشرب و در بعضی از
 سماع آن و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 ایشان و افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 باز عبارت و کاف و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 افعال و افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 اینها و افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 منوع بلکه بنا بر مقتضای افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 چنانکه بنا بر مقتضای افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 شایع است و بنا بر مقتضای افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 افعال و افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 میگرد و قابل افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از
 که در آنست که در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از افعال و مشرب و در بعضی از

از سایر نقاط مری شود و چون صد بهایه بخارا افتد با اعراف مقربان
 مبالغ است لایقانه و صغیر از که چهار کدان موقع اقرب باشد ظاهر میشود
 لیکن بنا بر تحقیق که گذشت که موقع همین هفت در که قطرات عدوی در
 روت دهن موقع هر چند که کمال ارتفاع اصطلاحی داشته باشد جبرائیل
 غیما شد سالی امکان نیست شود که نماید حدی از کثافت و در که چهار شرط
 رویت باشد که در لایه ارتفاع مقفود در بعضی که اقل و اینجا عرض میشود
 از حلال افق میور باشد از است تمام کلاه در قریب از افق تا ثبات بر وجه
 ثانی در سطح کاذب و تا در اینجا انکه جانب مقفود است و در لایه ثانی
 در شرح کافی تقریب کلاک حلیه با انکه اثر قدیمه لغوی در حدیث است
 خطا هر است برین وجه اقرار می کرده اند با من عبارت که مثل انکه اگر حدود
 در سطح کاذب بسبب سبب که فلاسف طبیعی و ریاضین خیال کرده اند بسیار
 اگر حدی باشد بلکه عرض باشد زیرا که در طرف آن از جهات طول عرض خط
 و جانز میگذر است از بعضی که در بالاتر و بعضی که در پایین است از منتهی
 از بعضی مانند که این اقرار برین وجه در کمال تناقض است و برهان هندس و حجت
 آن قانعیه هر که چهار نقطه بر اطراف مربع عمود دود مقفود تحت و دور
 درین و شمال بیک جهت فرض کنیم و خط شعاعی متصل تا یکی از طرفه های
 و تقاطع و خطی دیگر یکی از عمده های شمالی و طرف هر یک از خطین شعاعی
 خطی دیگر مربع عمود متصل کنیم و مثلث همبند که مثلث باشد در خط افق
 و موازی باشد در قدر خط حاصل بر این خطین لکن غلط باشد در قدر
 زاویه های این خطین چه از زاویه در مثلث اول قاعده و در ثانی جانب
 چنانکه بانکه تا علی معلوم است پس برهان اولی که خط شعاعی فوقانی ما

ما تحتانی است طولی افق از و ترزا و نیز تا انکه خط شعاعی تحتانی باشد
 بعد از نقطه صبح که از شبانه اند و نیز دیگر است با هر یک از نقاط مقرب
 از افق و نیز دیگر باشد از افق آن نقطه از نقاط مقرب و تقاطع
 از این خط که در کاذب بعد از نقطه در موقع عمود است بر عرض شود نه
 خطی که اگر یکی دیگر که هر کدام مراد قدام ایشان بلکه ایشان در برابر است از بعد
 تا قبل از انکه ایشان چنانچه گذشت از موقع عمود مربع اقرب بعدی باشد
 از مواضع و اقصا در که چهار مواضع شکر آن این چهار تمام نیست چنان
 برین خط از زاویه مثلثین مقربین قائمه نیست جواب است که با برین
 منکره قریبی که هم میسر شد و از این شک و تقاطع و تقاطع که اول حاد
 و ثانیه منفرجه باشد چنانکه بانکه خطی معلوم است پس اعتبار از این
 مثلث تحتانی که مقفود بود در طول خط تحتانی است مقارن همان اقرب
 میشود و در لایه بر خطین چنانکه از این اقرب همان نیز میسر میشود اعتبار
 یکا مثلثین که کیفیت بلکه برین نیز منکر شک فوقانی را با صریح با اعتبار
 خروج مربع خط شعاعی در آن از که چهار خارج است و اگر یکی از اینها
 قریب هین و شمال است بمقتضی خط افق و با اعتبار کثافت و در که خط
 حاصل در مربع و شمال مقفود باشد جواب است که معلوم است که عین
 نسبت مربع اقرب در بعد از افق و کیفیت بمقتضی این برین مقفود است
 در آن و مختلف در این مختصر که است بانکه مربع این که یکی هابنی بر اصل
 مشهور است در قدر خط حاصل شمس و وقت ظهر مربع کاذب با جلا در آن
 اصل و اعتبار بمقتضی و این چنانکه گذشت مربع عمود در نزد مقرب
 با قوت است برین از جهت هم خروج آن از که خطی از جهت از و مخالفت

ایشان ازین اصطلاح تسبیح حساب یک کلمه و ضبط او را استنباط بر وجهی
 که در محل خود مذکور است و در ایشان نیز غیر از حساب استعمل نیست نه آنکه
 در وقت و یا امر آنکه در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 فلان کنند و در اوقات و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 پس در حساب یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 بلکه تواند گفت که از تنوع ظاهر میشود که از زمان است و اسلام اعتبار اول
 سال و طالع نیز در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 که حضرت ابراهیم علیه السلام عرض کرد که چنانچه مقرب آنست که در وقت و یا در وقت
 پس آنحضرت فرمود که در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 معلوم که اگر در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 طالع اقدار و طالع و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 محاسب و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 اینهمه بر بعضی از شاه فیاض زمانه که در بعضی از سالها خود بعد از آنکه در
 مذکور و مشهور است اعتبار و تقدیر لیل بر همان روز اهل تاریخ از فضلها است
 تا بعضی از آنها بر یکریالات روایت است و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 که طالع و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 در محال است بر نفس و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 گذشت از روایت آمده که طالع و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 انتقام و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 اوله و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 مبداء و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت

تعبیر نمودن و روایت نمودن و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 اهل انصاف دنیا دست بعد از اینها اندک فاسد بپوشید و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 کشف است و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 باشد و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 شود و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 القیاس **فصل دوم** در آنکه علامت زوال و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 بر سطح افق است و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 سطح بر وجهی است و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 که در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 کلی باشد و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 که در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 علامت زوال و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 شود و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 خط و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 هرگاه و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 تحصیل و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 تحصیل خط و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت
 و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت و یا در وقت

بان ثابت و مدلول شاخص قائم بر افق و این وقت مطابق خط نصف النهار
 خواهد بود و آنچه شیخ هاشمی در جدول المین گفته که از جدولی از استخراج خط
 نصف النهار عمل است باین روش که استعمال ارتفاع شمس نمایند و در
 دوال انفا ناس با دایره که ارتفاع در یاق باشد زوال حاصل نیست و وقتی
 که شروع در نقصان کند زوال متحقق است همانا بنابر روشی از مساهله یا شایسته
 تحقیق زوال مطلوب است و استخراج خط نصف النهار بطریق دیگر که در این
 اول از جدول طالع المیزان کتاب تکلیف صحیح نیست و بدین ازین قبلت آنچه در این
 کتاب بعد از این تقریر عمل میشود از تقریر سطح مذکور با سطرلاب ذکر کرد
 که یکدیگر را با کثرت از غایت ارتفاع شمس که ذکر شد و وقتی که ارتفاع غریب موقوف
 مقدار باقی شود زوال شمس حاصل خواهد بود و دیگر عمل متعارف است باین
 که شاقول بر سطح مستوی بیاورند و بر خط خط آن قبل از زوال و بعد از آن خط
 آنکه ارتفاع شمس در حالت مساوی باشد و در خط یکدیگر در آن خط
 یا با استقامت هم اندازد یا مقاطع هم برابر اول خطها هم بر یک اندازند و با باریک
 خط نصف النهار آهسته آهسته موازی و موازی نماید و خواهد بود و اگر خطین مذکور
 در حالت طلوع و غروب شمس بر خط شاقول کشیده شود از مؤلفه تحقیق این
 مستأوی و این کارها که محتاج بالحق الزمان است ارتفاعات از اسطرلاب و مانند آن
 مستغنی است و از نتیجه این تقریر است که هر قدر این عمل شروع اند و بیکر عمل
 بناتجس است که بدین روش هندیه مشهور است و مطمئن تر از آن نیست که شایسته
 بر سر کمانه بر سطح افقی نصب کنند و مایل بر خط و در هر خط از انعام از زوال
 آن از آن دایره خطی مستقیم وصل کند خطی دیگر بر آن هم سازند و در این خط
 آنکه از روی خط شرق و غروب وانی مطابق خط نصف النهار است و باید داشت که

هیک

هیک از این اشیاء را بر زمین بکشند و تحقیق و تقریر است اما اول بنا بر یک روش
 جمع خط استطرلاب بر زمین تحقیق شود و در مسافتی که در عمل آن
 بود از یک کتاب بعضی از این طرقات جاریست چنانکه بر این روش خطا و اشتباه
 نماند و با این خصوصیات بر تقدیر بهم خطین دنیایی در حالت طلوع و غروب و
 ارتفاع دایره و در آن که عیاف که قدر قضا و خد و خروج خط نسبت بر زوال
 بر این روش معتبر است و باید که در هر یک خاصه شمس بعضی یا هر دو در آن
 مایلها تفاوت و در خط نصف النهار بر زمین هم برسد و بعد از آن خطی صحیح
 شرقی یا مغربی میل یکدیگر کرد و در هر یک مثل آنکه عمل در روی واقع
 شود که ارتفاع شمس در خط نصف النهار بود و یکی از انقلابین باشد و با
 سبب صحت و هر دو در هر دو مکانی باشد اینست که در هر یک از این
 نقطه رسید و بر وجه اینها از خطی از خطی بود و یکی از مسکن از آن خط
 آنکه در هر دو نقطه از این مایل خطی که خط خط خط شاقول در وقت طلوع
 یا غروب بر سطح مستوی کشد و قطر در آن سازند تا خطی خط نصف النهار
 میشود شایسته اگر از وقت شمس از حد اعتدال نیز باشد همان خط یعنی خط
 اعتدال شود که در احداث انقلابین با خط خطی دیگر مقاطع آن در هر یک که بدین
 از آن در خطی خطی میل یکی باشد و موازی خط اعتدال خواهد بود و بر این قیاس
 در هر چوکی از این خطی خطی که در هر یک از این دو حد از خطی از اعتدال اینها تحصیل
 خط اعتدال حقیقت و خطی که بر آن قائم شود مطابق خط نصف النهار خواهد
 بود و از آن خطی آنکه در خطی شاخص اول یا ثانی قریب زوال معلوم شود خطی
 بر طبق آن کشند و چون بعد از زوال مسافت آن قدر باشد خطی دیگر بر طبق
 آن مقاطع خط اول سازند پس خطی ثالث که نصف دایره خطین اولین باشد

عرض می و در وجه طول هتا و پنج درجه از جنوب مغرب می و در وجه
 یزد عرض می و در وجه طول هتا و نه درجه از جنوب مغرب می و در وجه
 و هفت درجه بدین المقدار عرض می و در وجه طول هشت و هفت درجه
 از جنوب از جنوب شرقی چهل و هفت درجه عرض می و در وجه طول
 هتا و چهار درجه از جنوب از جنوب مغرب می و در وجه عرض می
 و در وجه طول هتا و هفت درجه از جنوب از جنوب مغرب می و در وجه
 و شرق عرض می و در وجه طول هتا و درجه از جنوب از جنوب شرقی می و
 درجه قدرها عرض می و در وجه طول هشت و هفت درجه از جنوب
 مغرب هشت و هشت درجه بدینا عرض می و در وجه طول هتا و درجه
 از جنوب از جنوب مغرب سیزده درجه عرض می و در وجه عرض می و در وجه
 هتا و نه درجه از جنوب از جنوب مغرب هفت درجه کاشان عرض می و در وجه
 در وجه طول هتا و شش درجه از جنوب از جنوب مغرب می و در وجه
 می و در وجه طول هتا و شش درجه از جنوب از جنوب مغرب می و در وجه
 و از عرض می و در وجه طول نو و چهار درجه از جنوب از جنوب مغرب
 پنج و یک درجه کثیر عرض می و در وجه طول هتا و هفت درجه از جنوب
 از جنوب مغرب هشت و نه درجه هکاشان عرض می و در وجه طول هتا
 و چهار درجه از جنوب از جنوب مغرب بیست و دو درجه و در وجه عرض می و
 در وجه طول هتا و شش درجه از جنوب از جنوب مغرب می و در وجه
 عرض می و در وجه طول هتا و پنج درجه از جنوب از جنوب مغرب بیست
 هفت درجه ساری عرض می و در وجه طول هتا و هفت درجه از جنوب
 از جنوب مغرب می و در وجه سساک عرض می و در وجه طول هتا و هفت

درجه از جنوب از جنوب مغرب سی و هفت درجه ساری عرض می و در وجه
 نو و در وجه از جنوب از جنوب مغرب چهل و دو درجه عرض می و در وجه
 صد و یک درجه از جنوب از جنوب مغرب پنجاه و نه درجه عرض می و در وجه
 در وجه طول نو و درجه از جنوب از جنوب مغرب سی و شش درجه عرض می
 و هفت درجه طول سساک درجه از جنوب از جنوب مغرب چهل و سه درجه
 لا کاشان عرض می و هفت درجه طول هتا و پنج درجه از جنوب از جنوب
 بیست و سه درجه عرض می و هشت درجه طول نو و هفت درجه از جنوب
 از جنوب مغرب پنجاه و دو درجه عرض می و هفت درجه طول هتا و یک درجه
 از جنوب از جنوب مغرب شانزده درجه عرض می و هشت درجه طول
 هتا و در وجه از جنوب از جنوب مغرب چهل و نه درجه عرض می و در وجه
 طول هتا و یک درجه از جنوب از جنوب مغرب دوازده درجه عرض می
 سی و نه درجه طول نو و هفت درجه از جنوب از جنوب مغرب چهل و نه درجه
 سساک عرض می و در وجه طول صد و درجه از جنوب از جنوب مغرب هشت و چهار
 درجه عرض می و آن درجه عرض می و در وجه هتا و یک درجه عرض می و در وجه
 طبرستان از حد اعتباری عالم مشرق با عرض می و در وجه عرض می و در وجه
 کت از حد اعتباری عالم مشرق است طبرستان از حد اعتباری عالم مشرق است
 اخر از نقطه البروج کافی نیست بلکه خارج معرفت قدر چهل و نه درجه است
 از معدل النهار بقدر تقویم یعنی آنان مانند اوایل و اواسط و برج دهانه
 کاند که مانند تقویم طراز افغان نیست و آنند از اندازه ارتفاعات اولک طراز
 از نقطه انقلاب یعنی و کان بعد و یک کلی تا لی نقطه البروج از معدل النهار

با غروب آن شد و بعضی اوقات از قبله و لایق انقلب توان شد ذکر بعضی
 اعتدال در بقا از قبل مثال و اختیار آن بر سائر اقله بعضی بر ماست مثال
 است پس بنا بر این است که هر کجای که باشد اقله ای باشد یا بی اوقات خود و اول
 احوال معلوم بر سائر اقله ها باشد و است و بعضی معرفت قریب از احوال اقله ها
 و اگر در سائر اقله ها احوال بعضی از آنها که متعلق باشد معرفت طول لیل
 نسبت با اوقات که مشهور و اول لیل یا واسطه یا اواخر هر یک از برج دو از
 کائنات مذکور کرد و مناسب است پس بدانکه از علامات زمان لیل اول
 حاصل طلوع و غروب و واسطه اعتدال هر سال اول طلوع و غروب و
 غروب سترای سامیه و عروق اول نور از سترای سالک راجع و واسطه غروب
 فرج الشیخ و واسطه طلوع خمر القوس و اعتدال نیز فک و خمر الشیخ و غروب قلب
 الامم و اول جوزا اعتدال در الحوت و واسطه اعتدال قمر العقرب و اواخر انش
 در طلوع اعتدال و اول میزان اعتدال در قیصر و واسطه غروب سائر اقله
 و اواخر اعتدال در سنه و اول اسد طلوع عیوف و اعتدال در ذی و واسطه طلوع
 ثریا و غروب راجع و واسطه طلوع عین الثور و اعتدال در القوس و غروب غنی الشیخ
 و اول سنبله انش و نیز فک و غروب واسطه غروب نیز فک و اواخر طلوع
 بد الحوت و عین و حله الی و اول میزان غروب راس الحوت و واسطه طلوع شریک
 عاشر و اواخر انش و اول غروب و اول قمر غروب در طالع و واسطه طلوع
 خمر الامم و غروب در طلوع و اواخر طلوع فرج الشیخ و اول انش و راجع الی الثور
 و غروب خمر القوس و واسطه اعتدال عیوف و بد الحوت الی و غروب زحل و آخر
 اعتدال بد الحوت الی و اول سنبله اعتدال عاشر و واسطه اعتدال سائر و طلوع راجع
 و اواخر طلوع اول میزان فک و واسطه و اواخر انش و اول اسد و واسطه اعتدال

قبله اسد و طلوع خمر و اواخر انش و بد الحوت الی و غروب و اول لیل
 حوت طلوع واقع و راس الحوت و غروب بد الحوت الی و واسطه غروب عین
 الثور و اواخر غروب عاشر و بد الحوت الی و غروب معرفت انش و اول میزان
 علامات در اوقات مذکور و حاصل شد معرفت سائر اقله ها و معرفت آن نیز
 از انکه در برج و غیره اتفاق باشد و اگر جمیع منازل هر وقت در یک اقله معلوم
 باشد درین باب اگر طلوع است یا غروب است یا در هر یک از این اوقات
 قمر کرده اند و وجه این تقسیم در محل خود مذکور است پس بعد از این اقسام و
 بگوئی چند صیغه بمن به اعتبار وصل قمر در هر یک از اقله ها تقسیم ساز
 نامه اند و سائر اقله ها را در آن اقله در یک کجایه و انش و اول میزان مذکور است
 هر سال لیل باشد چنانکه از بعضی اقله ها نیز می بیند و اول میزان که قمر است
 بتعلیم اقله ها طالعین باشد و آنچه اسالیف اقله ها که بجهت سیر و احصای طالعین
 شده اند است و سائر اقله ها نیز غروب و طلوع و بعد از انکه در این هفت
 در برج و نیز در طرف جیب و نیز در طرف و سائر اقله ها پس سالک و غروب و اول میزان
 قلب و سائر اقله ها و سائر اقله ها و سائر اقله ها و سائر اقله ها و سائر اقله ها
 آنچه چهار شان از دفع مقدمه و سائر اقله ها و سائر اقله ها و سائر اقله ها
 و چون در وقت قطع شرح مع این منازل که عبارت از یک و دو سال است
 سید وقت و دفع و سائر اقله ها و سائر اقله ها و سائر اقله ها و سائر اقله ها
 پس کتاب موع شمس است این منازل و اوقات سال و بعضی باقی است
 آن در وقت از اوقات سال و سائر اقله ها و سائر اقله ها و سائر اقله ها
 نمایند و سائر اقله ها و سائر اقله ها و سائر اقله ها و سائر اقله ها
 پس در هفتم از مع آنکه بعضی از اقله ها و سائر اقله ها و سائر اقله ها

شود که در زمان ظل زوال قامت بقدر یک کمال باشد پیش و جمیع و ^{ظلم}
از او که تا آخر بقدر زیاد شد که ذریع انضال زوال قامت و بسبب و قاع
که ساط وقت مذکور بود در زمان خطاب صریح سابق بقدر طرح این
ظل و این زمان چه است آمدن در میان قامت این ذراع بیا و زوال آمد
بسیب و حرکت ظل و کما هم و در آن بخلاف این و همچنین چون باشد
ظل زوال قامت کمتر از ذراع باشد وقت مذکور و در بعضی وقت
بقاعه معرفه ذراع و در بعضی بسبب انشراح این از منور و در بعضی
و بعد احتیاج با آنچه از حد سابق است آمدن از فعل مضارع قامت
و قاتین بسبب کوتاهی و کمی وقت ذراع و در بعضی از آنها نیز اعمال عکس
در آن بسبب باب طول و احتیاج کمالات و بعد از این از این و توضیح
از مندرست باین دو مضابط جهت تا که مضابط اینها در هر که نیست تقسیر
قامت و قاتین و ذراع و در بعضی که در غنبد وقت ظل و بعد از آن
بلند صحت و آن در میان احتیاج بلند است و مشهور است و از اینست که بر آن
زمان هر یک از این مضاطین بطریق که مذکور شد انشاء است بعد متانی
مقتضای آنها و از این است بطریق جمع میان احادیث مختلفه الظواهر و در
وقت مذکور با حله و بعضی از احادیث و فقره احوال فقها و اختلاف و فساد
اینان در بعضی بسبب مختلف ازین طریق و جمع میان آنها با دفع بعضی از
توهمات متعارفه و ایضا بعد از این مذکور خواهد شد ان شاء الله تعالی
بدانکه شرح مضبوط قامت و قاتین و قاتین ظل حمل کرده
نسب قاتین خاصه چنانکه در هر دو تن و بعضی در سایر مقامات میر در قاتین
تصحیح نموده باینکه وارد از مسائل معتبره و در وقت نظر شد آنست که کافی و از بعضی

اول که صاحب انظار فعال ساوی باشد و بر غلبه این بر اویت یوسف که
مستلک شد دلیل اینها ساختارست و همانا در دست استاد اینله از انکه
تجربه ظاهر و حق فائزگان از ان که در فیاض القامه در احوال ان الوقت
در احوال غلظ القامه را بر غلبه کافی شمره و ترجیح عام ملائت و رفقت
سازگار از ان با اینچه نشانه چید بعد از اسرار و عانی و حق ان چنانکه در
شد ظاهر شود که انز حق بعد از غلبه غلبه و توافق با مطلب عمده که
انفاقیت و اگر غلبه غلظت و اوقات متلاصق خلق با ذریع و ضعف و
واقع بیندگان در غلبه و اندر ان قدر ذریع و در احوال ان اوقات مذکور
معتبر و بدو که ان فقر بعد از ان قدر ضعف خلق و ذریع و ضعف و کم
نظارت و حجت و کانت بر غلبه فقر و غلبه بکسر و خلاف آن مسود
چنانکه فقر بعد از ان با فضل و رعیت و خلاف آن پس باید دلیل این فقری
در غلبه که ان فقر بعد از ان غلبه غلبه و ان غلبه غلبه و ان غلبه غلبه
این است که ان بر غلبه که ان غلبه و ان غلبه و ان غلبه و ان غلبه
ساکت است و در ان با سلال و جهل حال صالح بن سعید که ان جهل حال
سندافت و معارضه با حاتم غلبه غلبه و ان غلبه و ان غلبه و ان غلبه
اذا صار طلاق سلال فصل الظرف و اذا صار سلال فصل العمل کذا غلبه و با
انکه هر که که در دفع انفاضه که نشود که در ان غلبه و ان غلبه و ان غلبه
است نه فی نادیدین غلبه غلبه و ان غلبه و ان غلبه و ان غلبه و ان غلبه
نابت غلبه و ان غلبه و ان غلبه و ان غلبه و ان غلبه و ان غلبه و ان غلبه
برو غلبه و ان غلبه و ان غلبه و ان غلبه و ان غلبه و ان غلبه و ان غلبه
قبل از ان غلبه و ان غلبه و ان غلبه و ان غلبه و ان غلبه و ان غلبه و ان غلبه

شیخ دین مسئله و تعداد مقاصد عقلیه آن انقضای اختلاف ماحول وقت
 با اختلاف عقلی بلکه استدلال که باقی وقت انقضای عبادت درین حالت کفی
 ظل زوال و خلق عبادت از وقت درین انقضای آن در بعضی واضع و در
 مقابل استدلال اعیان را باید که معتبر علیا است همین عیا لغیر طبع و در
 بعضی مستند و تفاوت متن و نفس و لایق تفاوت منزه بیان میکنم است
 که تفاوت آن در کجاست و تصور نکات آن از چند جهت است و جهت ازین است
 که محقق حلی نیز در بعضی مسئله با شیخ موافقت غنی و در جهت آن استدلال
 کرده است بر جایزه ذرات ازلی چند صاع که در حدیث باب جهنم مذکور است
 که از خطاط محمد بن علی قاسم کاتب قاسم و از امین من فقه ذریع علی
 و از امین من فقه در همان صلی العصر ثم قال تدبر لرحم الله الذریع
 قلت لانه لا یزال یسکن الفقه له لسان تنقل باین زوال المتشرع له
 یعنی الفقه ایضا فایده فیک ذرات عبادت بالغیر و ترک است الفقه و از
 بلغ فیک ذرات عبادت بالغیر و ترک است الفقه و شیخ فایده و بعد از
 این در حمل الحین گفته که این استدلال منجر کما اینست که قامت درین روایت
 بحدیث ذریع باشد چنانکه در بعضی جا و در وقت و بعد ازین در وجه این گفته
 که در حدیث این است که لا یجوز مع ضعفه الا تصحیح بقوله فانه وقت
 علی ان قوله فانه لم یلحق الحدیث فاذا بلغ فیک ذرات عبادت بالغیر و ترک است
 قامت الاضافه و باینکه تا علی معلوم است که دفع این استدلال احتیاج
 باینها نیست زیرا که بر اعتبار اینکه قامت و بحدیث بحدیث باشد باین استدلال
 بر خطای صورت چند معلوم است که مراد از فیک فایده طاعت است چنانکه
 فقه لایق آن تنقل است و جهت درین پس غایت عالم باقی در حاضر شده

ما بعد ظل زوال که در هر روز بقدر ماحول است و هر چند یک نسبت **فصل**
 همگی فیه جنود و اهل علم اتفاق دارند بر طبق احوال و شیخ برینکه هر یک از اصول
 بیست و شش است و هر وقت اول وقت اول و وقت آخر اختلاف اندازند
 مقام و در جهت اول تعیین و بعد از این در وقت نیست هر یک ازین صلوات
 و تنقیل این با وجود است و جمیع و مغرب در بعضی احادیث خواهد آمد و در
 یا اول آنها وقت تنقیل بعد از آن و آخر وقت آخر یعنی نصفاً و آنست یا اول
 وقت اختیار طبع و وقت غروب و بعد از آن غروب و در بعضی و این چند و این
 ادرین و درین و این اول و مختار بین اینها و این از جهت اول و این اصلاح و این
 الرابع اخلاص و هذا احوال و ما یستحب من اخلاص صوم و عبادت من استند
 اما بعد از آنکه عاقلان کما صلت و وقت و اول الوقت افضل و لیون احسان بحمل
 الذریع و هذا الاصل حدیث بین علیه ظاهر اولی و ثانی و ظاهر اولی و ثانی
 اخراست و وجهی تفریق میان این دو فقره بنا بر ذوق فایده ایست که مراد از آخر
 فقره اولی از جهت اسم تنقیل و لایق باشد که در بعضی حدیث ذریع و حوالی
 نیست بلکه تفریق و از حوالی آنکه اهل بیت و اینها فایده تا زیادت که تنقیل
 در وقت آخر و غیره اخراست است و بعد از آنکه در کلام شیخ عباسی و در حدیث
 الحین ترجیح تاویل تا فیه لایق میسر و اینها تا سلیک و کما و کما اینست
 چون منع هر یک از اینها که بعضی مکررهاست با اعتبار شدت کاهت و در آن و احادیث
 شایع است و اما غیر اختلاف تنقیل که مراد از آن در اینها و در بعضی حدیث
 صحیفه یاکوت و نقلت باقی و کما اینست که بعضی در حوالی که در بعضی حدیث ازین
 از وقت تنقیل باشد یا نیست و بعضی که هیچکدام و کما اینست که بعضی در بعضی
 باشد و اینها بر مقتضای قضای و جمیع عقلی و اتفاق و عقاید و غایت اشکال

و حق حقیق که در مقام امانت طاعت را بر عهده میبرد انقضای میان منوره
 اول وقت و وقت اول و احاطه افضل و حدیث بر اول هر یک از وقتین
 نیست باخر آن چنانکه مایل بعضی از عبادات و شقوق طاعتی است که
 اتم حالتی انصاف نیست اما بعد از ملاحظه سایر عبادات و شقوق طاعتی
 وقت اول نیست و وقت آخر باشد و این سنان انانی بعد از اتم
 که لکل صلیق و قنات و اولی الوقتین افضلها و وقتا الفرجین یثیق الفرج
 ان یجمل الصبح التام و لا یبقی تاخر فک علی الذلک وقت من یغفل او یسئ
 او یسر او نام و وقت المغرب حان تجمل الشمس الی ان یقرب الغیر و لکل حد
 ان یجمل الخ الوقتین و قنات الا من عذر او علة یا عیاد اضافة افضل و غیره
 مدغم و نیز یا عیاد و غیره که یثیق آن سوادها اولی و تکلیفی که از جانب
 طاعت اتم میسر است یا عیاد یا اضافه و لآخر الوقتین یعنی از مجموع الوقتین
 یا احد الوقتین باشد پس حاصل مع ان شود که طاعتی است که جز از مجموع
 وقتین یا احدهما را وقت خود کند بعد از آنکه مقتضی آن باشد نسبت به آخر وقت
 اول خلاف الجماع و نسبت به آن سوادها عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 و مقتضی است که طاعتین در مقام دقایق دیگر هست یکی که وقت خود لفظ من اول و آخر
 و این اولی با اکثر اوقات و اوقات معنی عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 چنانکه گویم بدل لفظه عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 از عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 سنان عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 نیست بلکه عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 عرض و سفر و شوق کافی در مقام لفظه عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 استاری

در شرح آن بنا بر آنکه عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 در وقتیکه که در وقت عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 لفظه عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 نزد بد بیان عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 و الا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 و دیگر آنکه اولی و آخری در وقت اول و وقت آخر یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 است باقی در وقت در و یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 که در وقتیکه که در وقت عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 زمان در وقت آخر یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 حدیث مغرب باشد و زمان مقدم بر آن که در وقت عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 است از جمله وقتین آن باشد چنانکه مذهب بعضی است و بعد از آن که
 خلیفه شد یکی در بعضی احادیث مانند آنچه انکافی از ابی عبد الله علیه السلام
 و طاعت لکل صلیق و قنات اول الوقت افضلها مراد از وقتین وقت اول
 و وقت آخر نیست بلکه اول و آخر وقت اتم آن مراد است و حاصل آن اینست که
 وقت اول هر طاعتی با عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 بر دیگر و نیز این اولی و آخری در وقتین با عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 و مراد از تعجیل در عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 آن چنانکه از صریح ابی جعفر علیه السلام در کجای و وقتیکه که اتم آن اول الوقت
 است افضل تعجیل آنرا است و استعملت و این قبیل از لفظ وقتین در احادیثی
 که شوق یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 و وقتیکه که در وقت عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد
 و وقتیکه که در وقت عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد یا عیاد

امیر اراد مذکور نمود انهمی و بعضی فاند که این وجه نیلی ن تراخیر
 زمان صدور و این تاریخ از انحضرت بر زبان استدعای مذکور مدتی محفل خلافت
 و بنا بر این احتمال ممکن است که تاریخ این حجت از انحضرت و سابقه دریا دیت
 آن استعاره عیال لغز دل و از فضیلت وقت باشد تا بعد از این عمل ازین بازماند
 چه بعضا بقدر تخریب تاخیر نماز حضرت که بعد از آن وقت افضل از این است از وقت اول
 آن خصوصاً این محفل از احباب که حاضر و مقبل بکمال و تقوی ایشان و فضائل
 باشد قطع نظر از حکم شرعی با اعتبار طاعت حکما و مصلحا و عقیده بر حسن
 نیت و بر تقدیر بقایانید که تاخیر حجت از بعد از این عمل در محفل اول و در
 باب اول از این باب تا انحضرت و غیره تواند بود که مقتضی ازین تاخیر آن باشد
 که در زبان تراخی اطلاع بر وجهیست حال مذکور و قد طاعت او و عمل نماید
 حاصل غرض سوا از آن حجت و بعد از آن محفل او و بر سائر دار تقوی این باب
 ظاهر شد که وجه تاخیر حجت مذکور محتاج نیت محفل آن بر تقدیر از بعضی حجت
 چنانکه در محفل این سار کلمات بلکه احتمال لغت در مقام بسیار بعضی وقت چه
 ظاهر است که مخالفین با بر شیخ حجت و ولایت ابرار و استیلا حجاز با استجاب
 تعویض و شدت کرد از آن دین باب مصایقه نماید بلکه مصایقه درین باب
 از جانب فرقه محفل است باین این آنکه از این تاریخ در ظاهر دعوت از آنکه ابرار مذکور و
 در ولایت مذکور و محفل داده میفرمود تاخیر و باقی عهد و عهدین مخالفین
 بر خلاف در بر و اینک از این دعا تقیر که گفته و قبل معاه صلواتی اول و تا
 مزین الهی و دعوت و این و این موافق قبل صدور و در این انحضرت الفقیه در
 ولایت معنی و رهبا از این صلوات دعا که کان المؤمن یا فی القیامه و الحجه و صلوات
 انظر فی قبله له رسول الله ۱۳ ابرار وجه بعد از این گفتار است تا در صفیها

المکاب عمل محفل طاعت ذلک سرائر بود و بعضی نسخ من المبرکات پس در آن
 این و عبارت ازین دو کتاب منسوب میگرد که در حدیث شریف جمله ابرار و اول
 یا ابرار و باطله یا بر اینست که ایات نزولها این محفل بر تقوی و در وقت
 محفل بر تقوی است لیکن آنچه در لفظ ابرار محفل بر تقوی است
 در کتاب مذکور است تحت نامت چه محفل آن بر تقوی با اعتبار از این ابرار
 یا از تبرید یا بر وجهی که در کمال بعد از این و محفل آن بر تقوی با اعتبار از آنکه
 ابرار و بعضی در محل در بر و باشد اگر چه محفل بر تقوی است اما تفصیل استعمال
 آن بابا که اینها در این سبب است فی کتاب کلمی شکست و نیز از محفل و حجت
 ابرار و باطله یا منسوب و در ابرار و در حدیث دیگر که ظاهر است در فصل اول
 موافق نیت بر تحقیق اینها را نیست که گویم من و انحضرت از ابرار و باطله امر
 بهجیل است در تقوی و علی بن حمزه و آن داله بر مخالفت اوقات جمع صلوات و
 حضرت اصل فقر معروف و این و در ابرار و در حدیث و در این و در حدیث و در حدیث
 و باقی سبب است که ظاهر در اینها است و مقتضی از این در اصل شدن در بر
 سبب ظاهر تعلیم نوع انبث شدت که است با اولاد فضیلت و وقت چه تحریر
 معلوم است که وجه تاخیر حجت آن از منصرف و استیلا و در حق بعضی از
 اعضا سبب تا از یک بعد و باعث خلعت از ادله الامم خارج و داخل منبث
 و استعمال با بر شدت که در وقت باطله و تحفه آنکه اندکی غایب می
 فاند که در این و حجت آنکه اختلاف بر تقوی ابرار مذکور و باینکه شدت حجت
 از جمع بعضی از علیان چنین است کمال موافقت و است هم و بر اینها باطله
 حدیث منسوب میگرد که با موافق منصرف و آنکه از اناری ملک بن انسان قوی
 المؤمن که الخ و قد دعا علی بن حمزه که حاضرها معلوم که و العلم علیه و این

فقد اجازت نموده که اگر کسی عینود غیوب غفلت بود مطلقا بنا بر قاعده
مشهوره اصل بر عدم خبری جهادات مستلزم و اوست و لهذا شیخ طوسی در
در مبسوط بطریق قوی داده و گفته که گاه دخل یا امان علی معانی
خوله خود داخل الحقت و هر چه شوقا فقد اجزاء و موافقت تر بودی که در
تأیید بیان علم وطن در غیره کرده که لا یخجل لاحد ان یدخل فی الصلوات الا بعد
حصول العلم بدخول الوقت او یغلب علی ذلك و بعد احتمال تأخیر اینکه
روایت مذکور در شیخ طوسی در کافی در باب وقت الصلوة عینود غیوب
الایح نقل کرده چه از مشهوره مشهور که این روایت نزد او محصل بر صورتی
که در تحصیل علم بدخول وقت مانع باشد و از دلیل عقلی که علامه حلی در
در مختلف از طبایع شیعه بعد از نقل استدلال او بر اجزاء مذکور روایت مذکور
تذکر کرده که اگر ما سیر بالداخل فی الصلوات عند الفتن از مع استیانت الایح
الکلیف لاحد لا تکلف سالطا فی تحقیق الاخر مستفاد مشهور که اعتقاد
او اینست که شیخ نیران روایت را بر نیغض حمل کرده است و قوی او نیز در مبسوط
مجلس بیست و نهم در ردی که آن نقل شده و همانا شیخ این نیست پس با اعتقاد
او مذکور شیخ مقید بر تأویط و رد سالطا علیا نیز که وقت ایضا از دین
مسئله اینچنین ذکر کرده ما مذکور الرابع این روایت را سزاوارتر خواهد بود
و احتمال تخصص طایف مذکور و خصوصیت که مذکور شد با ما ملایطه را واجب بگویند
اعین الزاویة الله که در دستمایه را بر عبارت مذکور است که قال قلت لاف
سید الطهری بعد عن عیون ما عانت فی حدیثی عن ذوالنهار قال فقال انما
و انما قد از حدیث قد بدیع ما عانت که در بابی از حدیثی است که در حدیث
این قاعده حکام از حدیث مذکور از امام جعفر علی بن محمد بن حنفیه پیشترت و معتقد

از جمله اولی و بدیهیات علم و احتیاج باطله و نامیه چنانکه شیخ ابان تصریح
کرده است و انوار انکسار و استوار کردن فاعل و افتقار بر طرف مضارع که غرض
سؤال و کلام بر آن واجب و اما احتیاجات که بعد از اعتناء بطلت دین باب
اصلاح و بدیهات و موافق قول احدی از فقها باشد و عبارت آن از این
چندیه منقول است که اولی آنکه ایوب انعم الله علیه ان یصلی الکامله بقدر الوقت
و صلاته و آخر الوقت مع الیقین خیر من صلاته فی الموضع التام علی حال اضطرار
مظاهر آنکه آن موجب رحمت باشد اگر ممکنین خصوصاً در اوقات صیقه
و شتاء و طبع الحار و یسار است مانند آنچه گذشت و اینجا از ادبیه الله
سویق بقرینه و باب جماعاً و وقت غروب و در سایر مکان و احوال
خوب و فاضل آن و وضع نظر ازین و طاعت تنها در عقل و صورت تقدیر جمیل
علم بلکه ترجیح که از اول و آخر شب است در صورت تقابل و وقوع این احتمال
که ایت پس خاص در ادبیه و طبع مزاج صلاحیه و جهت ترف و در حد
آن چنانکه از کلام علامه و مفسرین فهم میشود و خواهد بود همانند آن با سایر
دعا باشد و الله بعد از آن صلواتی که بعضی از آن در خارج وقت واقع شده باشد
چنانکه مختار بدین فقه است در وقت قرائت محصلین الطوبی و محققان از اینان
و خواهد بود همه صلاحیت معاوضه عبادت مذکور یا اصل فعلی که در وجوب و ترجیح
جسم صلوات در وقت قرائت چنانکه از جمیع علماء و محدثین و حاشی بر
الاولی و ترجیح آن مندرست و بدین ازین جهت که بعد از آن نفس و جان و روح
یعنی از صلوات و خارج وقت با او لازم باشد و این با حلال آنها و بطلان و بعضی
از اوقات و اجزاء صلواتی که بطریق آن واقع شده نادان و کسان و ظاهر و کجاست
ندارد و بعد از آن خطی خلفه است و الاصلی نیز از آن مذکور چنانکه گذشت

حجرت عليه السلام است برهان که در همان باب از کما فی بیان ضابطه که اندکی از جعل
 الذریع والذریعان قال قلت لرفقا لک ان القیضه لک ان یقتل من زوال
 التمس لک یبلغ ذلک یا یبلغ ذلک یا یبلغ ذلک بالقیضه وکنت الفاضله ودر حدیث
 متصل بقول ان حاطه مسجد رسول الله ص آه که گفت که این عبارت با اضافه
 واذ یبلغ علیک ذریعین بکالت بالقیضه وکنت الفاضله مذکور است واما
 از جمله واما لک علیک را مع که وصلی به بعد از طلوع اخر وقت تا قبل طلوع است
 همین خطاب است که گذشت و روایت منها که در کما فی بیان ضابطه مذکور است
 که سالت ابا عبد الله ع عن الوقت الا یلحق فی ذلک اذ الجا بالزوال قال ذلک الی
 مثله مراد است که سرور است که در آن ذوالی به تا قبل طلوع وقت ذریع منعم
 قبل اخر وقت ذلک تا فی آنجا باشد بقا من آن بقیضه واکلف ذلک در اینجا
 محلی شود و در ذلک اول بقیضه عنوان توجیه لفظ المثل که محتاج خواهد شد
 باز که بکلی و طه الخبار و غیره و طه الخبار در شرح کافی و این
 حمل لفظ المثل را شارع بطریق دیگر گفته اند که ما فله مذکور و اگر در ذریع
 اولی جعل نماید باشد بقضا آن ذریع تا ثانی و بعد از آن ذلک اصل است
 و ولیت حاجت منی الشاکی از او چه در راه الدعاء که فرزند الدجلان یصلی
 من زوال الزوال الی ان یغیر قدما و ان یغیر قدما قبل ان یصلی بکفر بداء
 بالاصل و اصل الدجلان الی ان یغیر قدما و الدجلان یصلی من زوال العصر الی ان
 الاصل الی ان یصلی بکفر بداء قدما و ان یغیر قدما و ان یغیر قدما قبل ان یصلی من الزوال
 ثانی فلا یصلی الزوال و ان کان قد یصلی بکفر بداء ثم یصلی الزوال و ان کان
 ثم یصلی العصر و ان کان قد یصلی بکفر بداء ثم یصلی الزوال و ان کان
 قد یصلی العصر و ان کان قد یصلی بکفر بداء ثم یصلی الزوال و ان کان

بذهب

بذهب الشافعیه فاذا ذهب الشافعیه مات بالقیضه فلهذا یصلی بکفر بداء
 که قبل از عصر قدیمین یعنی از زوال قبل آن گذارده شده باشد پس بنا فی حصول
 بکفر بداء و اما از جمله واما لک علیک خاص که است از زمان اصل فصلی ظهر
 است تا بعد از آن که می مذکور بقدر ذریعین و روایت ابراهیم که خواست که در آن
 اخر وقت ظهر و عصر در اینجا و از اینجا است که است که در آن العصر و عصر
 اسم ترخیصی و قبل ظهر و قال اذ ذلک التمس فی وقت یخرج و وقتها فقال من
 بعد ما یخفی من طه الخبار اربعه اقسام و وقت الطریق قلت فمتی یصلی وقت
 العصر قال ان اخر وقت الطریق اول وقت العصر و قلت فمتی یخرج وقت العصر قال
 وقت الطریق ان یغیر الشافعیه و ذلک من عده و هر چه یجمع قلت که ان جلاصل
 الطریق بعد ما یخفی من زوال الشمس و وقتها اما کان عندک غیره و طه الخبار
 کان یقول ذلک لاجل ان الشافعیه و الوقت اربعه اقسام و کما ان جلاصل اخر العصر و وقت
 ان یغیر الشمس بعد ما یخفی من زوال الشمس و وقتها اما کان عندک غیره و طه الخبار
 المقتضات او قاتا و حدها حد و فی مستقبلها من غیره من غیره و طه الخبار
 مثل من غیره من غیره و طه الخبار و اما دلیل بر طلب ما من که است از
 زمان فصلی ظهر است و اما در مذکور و اما در وقت بقدر قامت شاحص
 روایت ابو زریع است که وقت ذلک در فصل شام و ترخیص شد و با قطع نظر
 از ذلک مذکور و نیز از آنکه مله و جمیع روایات فی ذلک و طه الخبار و روایات
 قامت و قاتل ما اند و روایت محمد بن سبک که در اخر فصلی شام با توجیه تسوید
 مشا و سفید دان مذکور شد و روایت احمد بن محمد که در قریب و مستقار
 باین عبارت مذکور است که سالت عن وقت صلاه الطریق و العصر فکب قاهر
 و قاتل العصر و روایت احمد بن محمد از ابو الحسن ع که جاز است آن در قبل یا بعد

ايمسك سادع وقت الطهور والعصر فقال وقت الطهور اذا زاعت الشمس الى الارض
 الظل قائم وقت العصر غرامة نصف المائتين ومائة بين يمين خليفة در
 كافيه طهرا بكرا لقلت لا يجي عبد الله ان عن بن حنبله انا عاكف من وقت
 ابن عبد الله اذ لا يكتب علينا طهرا ذلك لقلت ان اذ انا عن بن حنبله
 على نبيها الطهور وقول الله عز وجل اقم الصلوة لذلك الشرفا وانا ان
 الشرفا عن علي بن ابي طالب ثم لا تتركه وقال لا يصل لظلمة مائة وهو جرح
 الوقت فانا اذا قامته وحل وقت العصر فزول وقت العصر يصح لظلمة
 وذلك الما فقال صلوة طهرا ثم لا تتركه مائة جميع طهرا فيمكنه
 مذهبه من يثبت ذلك في اني قد سمعت من ابي جعفر عليه السلام في
 مذهبه من يثبت ذلك في اني قد سمعت من ابي جعفر عليه السلام في
 حاسته من اني قد سمعت من ابي جعفر عليه السلام في
 الما باطل اني قد سمعت من ابي جعفر عليه السلام في
 ان انا في الطهور والعصر انا قد سمعت من ابي جعفر عليه السلام في
 ان بقدره في الطهور والعصر انا قد سمعت من ابي جعفر عليه السلام في
 حسن العصر مثل صفته بعد حسن الاطعمة الوقت سواء من يثبت
 هو اعتبارنا من يثبت ذلك في اني قد سمعت من ابي جعفر عليه السلام في
 وقتا ذلك في اني قد سمعت من ابي جعفر عليه السلام في
 كما كنت بارئ من فضل من يثبت ذلك في اني قد سمعت من ابي جعفر عليه السلام في
 وقت الصلوة اذ كان عابثا من يثبت ذلك في اني قد سمعت من ابي جعفر عليه السلام في
 الشرفا انا قد سمعت من ابي جعفر عليه السلام في
 الوقت حتى انه لم يجر عليها ان نقل في الطهور والعصر وقتا ذلك

درین حریف موصفت یافته و روایت اجماعی که گذشت فیه از این حدیث است که
روایت جلیلی است از ابی عبد الله که اذا صلیت الفریضه من الصلوات فخره و قهره
فلا یغیر لک باعد من فرائضه الا ان یغیر لک ان یغیر لک ان یغیر لک ان یغیر لک
بر وقت عام و قهری در هر یک و در وقت عام از هر دو خروج قنات و در
حدیث نصیران قضا از جمیع است و آنچه در طایفه الحائزین است که قبل از طاعت
واقع می شود خواه از نماز و خواه از طاعتی که پیش از آن است و خواه که در وقت
چه قید شده و لفظ در کمال ابراهیم چنین است که در طاعت و طاعت و طاعت و طاعت
که تعبیر است و طاعت و طاعت و طاعت و طاعت و طاعت و طاعت و طاعت و طاعت
که اشاره باشد طاعت جمیع میان این حکم و در اول سائید و در اول سائید
از ابی عبد الله علیه السلام که اذا طاعت الله فیرایه فی کل شیء و فضل الله و فضل الله
نما قبل الله فی کل شیء و فضل الله و فضل الله و فضل الله و فضل الله
تکلیف استجابی بدین تعقیق و قبول بنابر صحت هر دو جامع بر شرط و تکلیف
وقت اول آن بدون قضا حکم است و اما در حدیثی که کمال و در حدیثی که
دارد و در حدیثی که در حدیثی که در حدیثی که در حدیثی که در حدیثی که
نیج علی بن محمد یعنی ابی ذکوان این حدیثی که در حدیثی که در حدیثی که
و اما در حدیثی که در حدیثی که در حدیثی که در حدیثی که در حدیثی که
باب است که در حدیثی که در حدیثی که در حدیثی که در حدیثی که
که مشتمل است بر لفظ صریح و صریح و در حدیثی که در حدیثی که در حدیثی که
و در حدیثی که در حدیثی که در حدیثی که در حدیثی که در حدیثی که
اقرار و قضا من الصلوات و طاعت من الله و طاعت من الله و طاعت من الله
در حدیثی که در حدیثی که در حدیثی که در حدیثی که در حدیثی که

[illegible][illegible]

ويعبر عن ذلك في رواية أخرى أنه لما كان في صلاة الصلوة
 وخرج من بين يديه في وقت العصر إلى أن يجلس في صلاة الصلوة
 الشخص وما بعد ذلك الوقت في صلاة الصلوة هو وقتها مع الصلاة والصلوة
 مسكت في حينه فبأنه قد مضى من صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 أن كانت رواية أخرى قد مضى من صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 وقت أول أن تأخر إلى وقت وقت آخر أن كانت في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 است في جميع أيامه من صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 وقت أول أن كانت في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 أدرك في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 أن كذا في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 رواية أخرى أنه قد مضى من صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 جعلت في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 رأت ذلك في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 الشمس في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 فأنزلت في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 العصر في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 أدرك في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 برؤية كذا في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 درج في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 بان من صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 أن كانت في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة

من ذلك في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 عبد الله في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 قد مضى من صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 بان من صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 عبد الله في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 ان في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 فأنزلت في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 سؤال في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 المدة في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 برؤية كذا في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 وبان من صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 العباس في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 إلى في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 جعفر في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 إذا في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 أصول في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 أن في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 بأمور في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 اقتضا في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة
 حجت في صلاة الصلوة وقتها مع الصلاة والصلوة

ذهب المصنف علم ان العزم سقط وقاب ونجح طويحي ما ورد استصار
 دينا ن قوجير الحاريف ذوال جرم بعد از ذكر احاديث تصويره قوسه
 كره است كه اسرار احيا طيحه تيقن سبقه مشور است و انما مل و
 مراتب ظاهر بشود كه احكامي كثر في دقذيب و استصار تيقن ان كره است
 و در استصار بعد از ذكر مراتب جعفر بن عثمان از سماعة بن مهران كه قال قلت
 لابي عبد الله عليه السلام في الغزاة انما يصلينا ونحن نخاف ان تكون الشمس
 خلف الجبل وقد سترنا منها الجبل قال فقال ليس عليك صوم الجبل ورايت
 ديك انما قيل بان جبارته مدك انما قلت في هذا في الجبل ويا ابا عبد الله
 في صورة الشمس من اثار الشوق لانه لا يقع ان يكون قد انما الشوق
 صفا ان كان الشمس اقية خلف الجبل لانه اقرب من قوم و قطع على اخرون كما
 غابت دار اما سنهاى وقت غلق مغرب ما رجع ليل استجلكم مذهب تيقن
 ميمون و مختار ابن حمزة و ابي الصلاح استبر و حق ابيه كافى و غير ان اذا
 عبد الله عليه السلام و وقت الغزاة مع الليل با و حق كنهه شمس
 قدر كذا و نجا و كنهه بان جبارته مذهب سيدة تيقن ما بن جبار و ابن ادرين
 و سائر تايخون استبر طيقن ما لآخيه و روايت ابن سنان و كونهما صلوات
 اول و قهما من غروب الشمس الى انصاف الليل الا ان هذه قبل هذه و اقبله
 و استصار از داود بن فرقد بن سبط بعض اصحاب انا ابي عبد الله عام و ريت
 وقت الغزاة مع الليل با و حق كنهه شمس قدر كذا و نجا
 ركعت بان جبارته مذهب سيدة تيقن ما بن جبار و ابن ادرين و سائر تايخون
 استبر طيقن ما لآخيه و روايت ابن سنان و كونهما صلوات اول و قهما من
 غروب الشمس الى انصاف الليل الا ان هذه قبل هذه و اقبله و ذهب الى استصار

از داود

از داود بن فرقد بن سبط بعض اصحاب انا ابي عبد الله عليه السلام من ريت كذا
 غابت الشمس فقد دخل وقت المغرب حتى يقضي مقدار ما يصل الى الصلوة
 ركعات فاذا مضى ذلك فقد دخل وقت المغرب والعشاء الاخر حتى يفي
 من انصاف الليل مقدار ما يصل الى الصلوة اربع ركعات فاذا مضى مقدار ذلك
 فقد خرج وقت المغرب و يقضى وقت العشاء الاخر الى انصاف الليل ما و قى
 كه طالع في جعفر بن محمد بانكعت بان جبارته مذهب سيدة تيقن ما بن جبار و ابن ادرين
 و روايت ابن سنان و جعفر بن تاسع كنهه شمس لكان انما اوقات و وقت و صلوة
 مغرب كذا بان جبارته مذهب سيدة تايخون و روايت ابن سنان و جعفر بن تاسع كنهه شمس
 خرج و طيقن ما لآخيه و روايت ابن سنان و جعفر بن تاسع كنهه شمس لكان انما اوقات
 كه كنهه شمس الى انصاف الليل و كذا احكاما انما انما انما الشوق قد دخل وقت الظهر
 والعشاء و اقبله و دخل وقت المغرب والعشاء الاخر الا ان هذه قبل هذه في الغزاة
 و كنهه شمس الى انصاف الليل و كنهه شمس الى انصاف الليل و كنهه شمس الى انصاف الليل
 صبر و اخر و قها و طاب نعم و معيها الى ايامه اوق المغرب و ما ندر و رايه
 فخرج كنهه شمس لكان انما اوقات و وقت و صلوة مغرب كذا بان جبارته مذهب سيدة
 اولى انصاف الليل حتى تيقن ما لآخيه و روايت ابن سنان و كونهما صلوات اول و قهما من
 غروب الشمس الى انصاف الليل الا ان هذه قبل هذه و اقبله و ذهب الى استصار
 از داود بن فرقد بن سبط بعض اصحاب انا ابي عبد الله عام و ريت
 وقت الغزاة مع الليل با و حق كنهه شمس قدر كذا و نجا
 ركعت بان جبارته مذهب سيدة تيقن ما بن جبار و ابن ادرين و سائر تايخون
 استبر طيقن ما لآخيه و روايت ابن سنان و كونهما صلوات اول و قهما من
 غروب الشمس الى انصاف الليل الا ان هذه قبل هذه و اقبله و ذهب الى استصار

فرضه و احوال مغرب چنانکه در عبارت تہذیب در مثل ایقامه صحیح بان
گفته و گفته کہ ان الانسان اذا صلی وقت و طاب احوالہ عن ناحیۃ المشرق
و اتفک مصلوۃ قائما لا یفرغ من صلاتی فخرتہ و اتممتہ الا و یکون قد طاب السبق
و طوبى للغیر و جناب بعضی استاد دعا طاب فراه در سجہ کافی بعد از
تہلیل کہ بنا بر اصل مستند از ظاهر اول وقت مغرب بخیر است در پنج
اول شب و حقان طاب مغرب در روایتی بن مذکور یقین برین محل کہ
کہ مجموع این پنج وقت اول آنست و وقت آخر ندارد اصلا بعد از آخر وقت
مغرب و وقت و روایتی از بعضی مشفق چنانکہ صحیح روایات برینکہ اول آن
آخر وقت فضیلت و وقت آن طابات و وقتین طبری ان در روایت دیگر
برینکہ باعتبار اول وقت فضیلت و آخر وقت و این محل بعضی بر عدم اعتبار
روایات مذکور و غیر کافایت کہ کلاکت دار برینکہ آخر وقت مطلق مغرب
قریب نصف شب یا قریب فجر است چنانکہ گذشت و نیز بنابر تصحیح و تخریج قرآن
و تفسیر و جمیع اوقات سقوط الشفق در مقام بیان وجه استثناء مغرب
از سایر اوقات کہ در وقت نادر چنانکہ در جامعہ روایتین مذکور است خالی
از اشکالی نیست و بعد از تامل در باب مذکور و استفادہ مشفق کہ وجہ استثناء
صلی صبح و نیز بعضی از روایات از سایر اوقات کہ در وقت دارند برین صریح
وقت مغرب دانست و در این روز و شب استثناء میشود کہ سلاک احتیاط و تادیر بر خیزد
مغرب و اول آن از غیر ارباب اعداء مقتضی آنست کہ پیش از دخول وقت صبح
نماز سزا دهد از یقین بدخول وقت یا حتی بان در صورت تاخیر از حصول
یقینی آن توقف فرماید و نیز مغرب و اول آن کہ از حضرت ابو عبد الله علی
و روایت کہ طاب بنام مغرب گفته کہ در اندک ارجح کلمات بعد از مغرب بنام مغرب حاضر

وان طلبك اقبل وبارئ اعمى که علامه علی در فقهی المطلب ذکر کرده وقت
اذا اذن قبل ان یسقط حرم مغربیت غرضه نوعی مایه که درین زمان که اکثر این
ساعت غریب این هفت بکشت که از او شیء بلکه انقضای وقت ماندند و ادک
دو که است سوسه بقبول نیز که از این وقت این جعفری که در فقیه مذکور است
ستفاد میشود و وقت اذان نیز قبل از انقطاع مذکور است و در این سید شریف
بیچین ظاهر شیء که کجایند این نیز بکشت و وقت مذکور شیء نوعی اذان و تحصیل
درا ویرانها و عدم القیاس بر که از اذان و ادب اینا باشد و سید
نیت و استیاء و قیاس و مانند آن از تحقیقات معتبره و ادب بر فرضه
مغرب چنانکه از آیات استفاد میشود بر مفسر وقت مذکور است و کذا
کلام نیز در باب فرضه و فوافل آن چنانکه در وقت شیء آن شیء جاهای
در مباح الفلاح و در باب فرضه و فوافل مذکور و سماع بکشت نیت و ترجیح
در اولها و کلمات صحه الله الذی یفعل ما یشاء و لا یفعل الا ما یشاء و فوافل
ذکر کرده و کشته که نمی تقرب را از نافله و ان احببنا القبوله النعمه فافضل
ان نأقی ما یزاد علی ذلك بعد ما ان اتسع الوقت لذلك یلحقه و بعضی عیال
واقع شده که در اوله صحه قرأت سوسه و بعد فرضه مغربیت بکشت و مانند
ان از تحقیقات معلوله بر تقدیر بکشت سناهایا فی غیر اعتبار و وسعت و نیت
از جانب سیدان بر طبق بعضی آیات یا شریعت بکشت فوافل از فرضه
نافله مذکور و او بعد از اینا قبل از سقوط شفق با رعایت زمانه اقبل فی
مساعیت ملاقات لسان چنانکه بعضی از مکلفین بیان از دیگران متنازک
چه با وجهی که مندرج وقت مذکور بر حسب اینها و وقت اذان نافله مذکور در وقت
خروج آن تأکید و ادب ادک اینها ماضی است و ماضی ملک احتیاط و تدبیر بر این

که سداقت مطلق این نیز که مقتضای است موافق روایت محمد بن مسلم از ابی
 عبد الله علیه السلام که کان رسول الله صلی الله علیه و آله اذ اصابته النار الاخرة
 او را می فرستاد و صلی الله علیه و آله را بعد از شهادت لیل الاخره در میان و لا نه
 غیر پس آنچه در بعضی روایات واقع شده است که وقت قیامت بر حق صلی
 الله علیه و آله بعد از شهادت لیل الاخره می تواند بود که چون قیامت برپا شود و او را که
 سداقت مطلق است از اول صفات ابرار باشد که زمانه استجابت دعوات موافق
 روایت مذکور در کافی از عمر بن زید که آنرا سمع ابی عبد الله علیه السلام ان فی الدلیل
 لنا قد ما یفرقنا عن رسول الله صلی الله علیه و آله استخراجه فی کل ایام فاته
 احمل الله فانه فاته ساعة فهو لا یأمن فی صفه الدلیل الا من لا یخف
 الباقی و حتی که از بعضی روایات معلوم میشود بر تقدیر آن بر تصفیه لیل الاخره
 سداقت مطلق را از احاطه عدل و رحمت حاصل آن از این پس باری صفت
 آن صفات کرده است اما نسبتها و وقت مطلق این نیز که وقت طلوع قیامت
 مکه که که چهار گشت آنرا قبل از طلوع قیامت در یافتن باشد تا آن وقت
 پیدا نشده باشد که گشت آنرا تا تمام آن تحمل بعد از طلوع مذکور از روایات
 معلوم میشود و بشرط مذکور و در اعتبار آن اما وقت فضیلت آن در محبت
 مکه است اول آن از بعد از مذکور است تا طلوع قیامت و اول بار طالع مذکور در کافی و غیر آن
 از حدیثی از ابی عبد الله علیه السلام روایت که آن حدیث الله کان اذ اصابته النار الاخره
 امر بوضو و سوا که بعد از شهادت لیل الاخره نشاء الله می تواند بود که وقت آن
 و صلی الله علیه و آله که آنرا شهادت لیل الاخره می تواند بود که وقت آن
 بر تقدیر آنرا که آنرا در وجه الجمع تمام یافته و در وقت آن که در وجه ظاهر برآید
 از وجه جمع آن بعد از شهادت قیامت موافق روایت اسمعیل بن سعید الاشتهری

که

که سادات ابی الحسن الصواعق من شاعات الوفا للحجبا الفی الامم و سادات
 افضل شاعات الدلیل الاخره و موافق روایت مشهور که شیخ هاشم بن
 مناجح الفلاح ذکر کرده که آن حدیث الله صلی الله علیه و آله را بعد از شهادت لیل الاخره
 فلما جبر علیما کان بین البصرین خرج ایلین من عمار الی المسجد فقامان الی ان
 عن اوتی ثلث مراتب فقامتا فی هذه فقامتا علی سطر فقامتا علی سطر فقامتا
 غنما لیسید من قیامت فقامتا فقامتا فقامتا فقامتا فقامتا فقامتا فقامتا فقامتا
 که مراد از آن وقت خضایت هفت گشت باشد بطریق روایت حدیثی پس
 این روایت نباشد و در مقدمه این حدیث بیان و است وقت مابین قیامت
 بر آنچه در کافی روایت که وقت لیل الاخره است و آنرا سادات کان رسول الله
 یوترقفا علی سطر فقامتا فقامتا فقامتا فقامتا فقامتا فقامتا فقامتا فقامتا
 سابقا گذشت معلوم میشود که زمانه گذاردن و درینجا از حضرت شریع و سید
 جمع ساعات میکنند و ظاهر است که گشت که در آن فاته فی غایت آنرا از جمیع
 و اعتبارات هر چه زمانی مقدم بر زمانه گذاردن و تر تا طلوع قیامت میباشد
 سابقا گذاردن مجموع آن در مابین قیامت و وقت طلوع قیامت که در مقدمه
 مذکور شده و آنرا حاشا بر آنکه در آن وقت و آنرا حاشا بر آنکه در آن وقت
 لیل است سابقا گذاردن مجموع پیش رو گشت بخودان نیست پس سابقا گذاردن
 نباشد که بیای از فقه شریع کرده اند که افضل اوقات پنج گشت آخر لیل
 است سابقا گذاردن روایت اسمعیل بن سعید که گذشت بلکه سابقا گذاردن نیز نیست
 که در میان قوم مشهور است که از جمله اینوقت نیز محض صلی الله علیه و آله است
 بفرموده که گشت شهادت است و چون گشت نباشد فقامتا فقامتا فقامتا فقامتا
 گذشت و نباشد آنرا شاعات لیل الاخره از ابی جعفر که سادات من کفیر البصر

قبل الفجر وبعد الفجر فقال قبل الفجر انما من الصلوة الليل ورويت احمد بن محمد
 كرسات الصلوة على السلم من ركعتي الفجر قال احتوتها صلوة الليل وقت مقدمه
 بعد ان طلعت الارض وطلوع فجرها فليت وضائق انها نيت النجوة والصلوة
 ان محمد بن مسلم رويت كرسات ابا جعفر عاص اول وقت ركعتي الفجر فالي
 سدر الليل الباقي وازيد بن عاص ان من رويت استباط كرسات بعد ان يركعت
 كرسات جهه در كرسات عاص ووجهه فصل بعد از سدر ايام سدر اخر ما طلوع فجر
 ثانی القدر وقت که کجانی ازین دو رکعت باقی ازین آن داشته باشد و
 ممکن است که اول وقت مخصوص بان وقت و ازین حدیثی که سید زمان
 و تر باشد که تقویر در وقت آن سه رکعت و آنچه در بعضی روایات مانده
 روایت محمد بن مسلم که سعت ابا جعفر عاص قبل الفجر قبل الفجر و بعد
 و عنه و روایت ابن ابی عمیر که سالت ابا عبد الله عاص ركعتي الفجر في اصلها
 قال قبل الفجر ركعة واحدة ثم طلع شمس و ركعتي الفجر في جهه كرسات انديكي
 انكر ان ركعتي الفجر ركعتي الفجر كرسات كرسات قبل ان انه نكره بان يكون
 ركعتي كرسات و باب سائر اخبار الصلوة ليلة يومين كرسات و كرسات كرسات
 تقير بان كرسات كرسات ان في خبره و هو مروي في كرسات لابي عبد الله عاص
 اصلي ركعتي الفجر قبل الفجر فقال له بعد طلوع الفجر قلت له ان ابا جعفر عاص
 ان اصلها قبل طلوع الفجر فقال يا محمد ان اسم الله انما هو مشردين
 فافهم عن امر الحق و اتقوا شككا كافيتهم بالعتبة و كرسات كرسات و كرسات
 مذكور في اول باشد و لا في و لا في و لا في و لا في و لا في و لا في و لا في و لا في
 كرسات كرسات و لا في و لا في و لا في و لا في و لا في و لا في و لا في و لا في
 ذلك فاما ما رواه الفجر و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر

در كافي انه معبر من رويته كرسات ابا عبد الله عاص من فضل الصلوة
 فقال لا الفجر اول ذلك فاما ما رواه الفجر و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر
 بان كرسات كرسات كرسات كرسات كرسات كرسات كرسات كرسات كرسات كرسات
 مع ان باشد كرسات كرسات كرسات كرسات كرسات كرسات كرسات كرسات كرسات
 بان كرسات كرسات كرسات كرسات كرسات كرسات كرسات كرسات كرسات كرسات
 اول ذلك و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر
 فخر است و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر
 وقت مطلق صلوة فجر طلوع صبح و وقت و نيت ان طلوع شمس از افق
 و علامت آن بان استباط جناب مقهور است و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر
 از اشال روایات ماله را اعتبار و لا حرج و تقیر و تقیر و تقیر و تقیر و تقیر و تقیر
 حسی است در باب مغرب و وقت اول آن از جمله وقت مذکور و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر
 ان طوفان طلوع فجر و درین جمیع اسمان چنانکه در روایات بن سنان که در فضل
 ناسع کرسات مذکور است که وقت الفجر چنانکه یقین الفجر ان یحلال الصبح
 و بعد از آن تا تحقق طلوع شمس و وقت آخر آنست و چنانکه بعد از وقت اول
 نرسد و کرسات شود و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر
 طلوع صبح صادق و باشد چنانکه از روایات حق بن عمار که وقت لای عبد الله عاص
 اخبرني عن افضل المواقيت صلوة الفجر قال مع طلوع الفجر ان الله يقبل ان
 الفجر كان مشهودا يعني صلوة الفجر تشهد ملائكة الليل وملائكة النهار فاما
 صلى العبد صلوة الصبح مع طلوع الفجر ان له سبعين مائة ملائكة الليل وملائكة
 النهار يستغفرون له سبعين مائة مرة و فصل في غرض كرسات و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر
 و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر و ما رواه الفجر

طاحه وانشال ان محمول بر قلم الهلج لما تم تدن في ان رجوع ما من ان
 وسابقا قد روي في ذلك جمل على ان شايخ اناسيه براندك ان شايخ صلو في اذ وقت
 اول ان بغير قضا عدي وروايت وجوب ديك براندك روايت اما فنيك
 نادر و محمل نزاع و در غير ذلك جواز تاخير عتار از وقت اول و صلا جواز اذ
 و آنچه از شيخ مفيد و ديگر تفاسيد كذا است و سابقا نقل شد كه صلو
 مختار و وقت اخر قضا است يا محصلت بر سابقه با بخت كه در حكم قضا است
 يا انكه قولها بان مخصوص با و باشد چه اين حكم از هيچ كدام از اين شايخ
 كه در جواز تاخير نكند يا او سابقا نقل شد كه نيت بلكه خبره نيت
 خلاف اين قهرم كرده است و گفته كه و لكل من الفرائض الخمس و قمان
 اول و اخر فالاول من لا حمله و الثاني لا حمله الا حمله لا ينبغي لاحد ان
 يدخل الصلوة من اولها و قضا و هوذا كذا ما في صحيحه فان اخرها ثم اخر
 في الوقت قبل ان يوديها كان مضطرا لها وان يؤخر حتى يوديها في اخر الوقت
 او فيما بين الاول والاخر ففي عن ذنبه تاخيرها ان شاء الله بلكه كلام شيخ
 طوسي و در حديث و در قيامت و است و است و است و است و است و است و است
 اول ان و وجوب شري كه استحقاق عقاب بر تركه ان مقرر شود نيت ملكه
 و وجوب عقوبت كه نيت ان مستقيم و لو و عقب و عقب و عقب و عقب و عقب و عقب
 روايت ابن سنان كه و ليس لاحد ان يجعل اخر الوقتين وقتا الا من هذا و وصله
 مؤيد قول اوليت و اين مستقيم است روايت ابى بصير از ابى عبد الله م اكر و حلب
 سوال او كه اول ساعه وقت الى ان يطلع شعاع الشمس فمؤده است هيما حان
 تذهب تلك صلوة الصبيان و شيخه في اذ و رجل للمتين بعد اذ ذكر استلال
 بر قول اول و نيت قمار و شيخ طوسي و در خلاصه صحيحه بان كره و گفته كه استدا وقت

صلوة الصبح المختار الى ان يشرق الصبح و المختار الى طلوع الشمس يا شال ابن
 در مقام دفع آن و نيت قبل شاي اول گفته كه حديث عدي في نذر ان في صلا
 الله م اكر لا يرد الصلوة من المدا الصلوة لانه صلوة الله يا شاي في وقت
 و لا صلوة الليل حتى يطلع الفجر و لا صلوة الفجر حتى يطلع الشمس و نيت محتمل
 قبل شاي و اين محتمل بغير قيد و صلا صبح تا طلوع شمس كه عبادت
 از اجزاء و سقوط قضا اذ نيت منافات ندارد با انكه بخار و تاخير آن از وقت
 اول تا ثمر است و اكر تصریح بعد غروب نكرت و نيت تا ثمر است تا اخر وقت
 مطلق آن حج و روايت و الله را متلا و وقت صلو ظهر و عصر تا غروب و همچنان
 روايت قاله بر امتداد وقت مغرب و عتار اخر وقت مطلق انها نيت خواهد شد
 بر جواز تاخير آن تا ان حد خواهد از عتار و روايت از مؤيد و بطلان اين دعوى
 ظاهر است و لهذا خبره بيز و همچنان از اين صلوات متروك آن نذر است و تا
 گفته كه روايت على بن يقطين كه سالت ابى الحسن عمن التجار الا يبيع الفلاة حتى
 يشرق قطره البحر و لم يركع ركعتي الفجر اركعها او يخرها قال لا يخرها و اذ
 بر صحت قول شاي استعانت الجماع مركب چه كه قائلت باست بدان تا ظهور حرم
 قائلت باينكه اخر وقت ان طلوع شمس است و اين نكرال غابت دار چه ظاهر است
 كه قول با امتداد وقت مطلق آن تا ظهور حرم يا طلوع شمس هيچ منافات ندارد با انكه
 مختار يا مقدم تاخير ان از بعض حدود و معين چنان باشد بلكه روايات مذكور
 و بر تقدير تاخيرها و ان قبل از خروج وقت مطلق ان مستطفايان باشد و تا
 گفته كه مؤيد اين مطلب روايت اصبح ان ايل المومنين م اكر من اولك من الفلاة كغير
 قبل طلوع الشمس فقد ادرك الفلاة تا موقوف روايت نذر ان انما جعفره و وقت الفلاة
 ما بين طلوع الفجر الى طلوع الشمس فقد ادرك الفلاة و اين بغير قيد جواز الفلاة يعنون نكران

با استدلال وقت مطلق آن تا حدی که میسر باشد از این باب است
آن تا این حد که میسر است که اولاً آنکه از این باب است
استدلال وقت فضیلت حاصل از این است که اولاً آنکه از این باب است
و این نیز در حدیث چه جمع میسر است و چه در حدیث است
افزون بر تقدیر اول که بر تقدیر اول است و در حدیث است
و در حدیث است و در حدیث است و در حدیث است

در حدیث است و در حدیث است و در حدیث است

در حدیث است و در حدیث است و در حدیث است

در حدیث است و در حدیث است و در حدیث است

در حدیث است و در حدیث است و در حدیث است

در حدیث است و در حدیث است و در حدیث است

در حدیث است و در حدیث است و در حدیث است

۳۹۱۱
۲۷۳۶

۱۱۳۰
۱۱۳۱
۱۱۳۲
۱۱۳۳
۱۱۳۴
۱۱۳۵
۱۱۳۶
۱۱۳۷
۱۱۳۸
۱۱۳۹
۱۱۴۰

